

L'ARTAU

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

SANT FELIU DE GUÍXOLS NÚM. 42 MARÇ 2002

EL PATRIMONI

**Cent anys de
la casa Viader**

L'ARXIU

**Recuperem la memòria
visual de Sant Feliu**

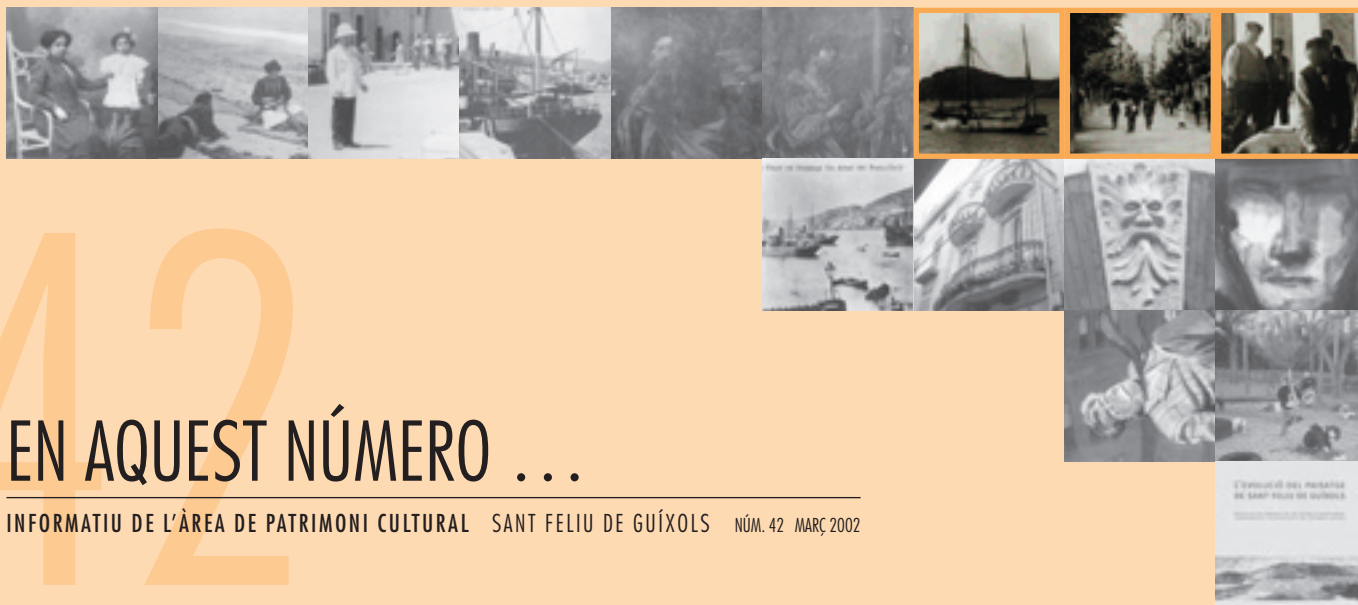
LA RECERCA

**Guàrdies
i serenos**

EL TEMA

**1902: Sant Feliu
de Guíxols, "ciutat"**

-A. T. V. 3095. S. Feliu de Guixols.
Rambla de Antonio Vidal

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL SANT FELIU DE GUÍXOLS NÚM. 42 MARÇ 2002

EDITORIAL 3

L'ARXIU 4

RECUPEREM LA MEMÒRIA VISUAL DE SANT FELIU
TALLER D'HISTÒRIA DEL GRUP DE RECERCA DE L'ÈPOCA FRANQUISTA (ARXIU MUNICIPAL)
NOTÍCIES DE L'ARXIU
DARRERES DONACIONS DE L'ARXIU

LA RECERCA 9

SEXISME I HISTÒRIA: PENSIONS ALIMENTÀRIES AL SEGLE XVIII
GUÀRDIES I SERENOS (CREACIÓ DEL COS DE SEGURETAT I VIGILÀNCIA. 1889)

EL MUSEU 16

LA RESTAURACIÓ DE LES TAULES DE SANT PERE
NOTÍCIES DEL MUSEU
DARRERES DONACIONS DEL MUSEU

EL TEMA 20

1902: LA VILA DE SANT FELIU REP EL TÍTOL HONORÍFIC DE "CIUTAT"

EL PATRIMONI 26

CENT ANYS DE LA CASA VIADER. FACTORS EMBLEMÀTICS D'UN EDIFICI

SERVEI D'EDUCACIÓ 30

EXPOSICIÓ, DIBUIXANTS: IL·LUSTRADORS I NINOTAIRES
UN PI I TRES PUNTS DE VISTA
NOTÍCIES DEL SERVEI D'EDUCACIÓ

LABIBLIOTECA 37

EVOLUCIÓ DEL PAISATGE DE SANT FELIU DE GUÍXOLS
RESSENYA DE... PETITA CRÒNICA D'UN PROFESSOR A SECUNDÀRIA
NOTÍCIES DE LA BIBLIOTECA
NOVETATS EDITORIALS

DIRECTORI 43

L'ARJAU

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

EDICIÓ

ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL I EDUCACIÓ
DE L'AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

REDACCIÓ

MONESTIR, c/ Abadia, s/n
17220 St. Feliu de Guíxols
Tel. 972 82 15 75
Fax: 972 82 15 74

COORDINACIÓ

ÀNGEL JIMÉNEZ

CONSELL DE REDACCIÓ

SÍLVIA ALEMANY
M. ÀNGELS COMAS
DAVID HERNÁNDEZ

COL-LABORADORS

ÀNGEL JIMÉNEZ, M. ÀNGELS SUQUET, RAMON TAULER,
MIQUEL NAVARRO, JOAN BLANCO, GERARD BUSSOT, MARC
AULADELL, QUIM DÍAZ, JORDI GATX, PERE ROVIRAS, LUCIANA
POCOSTALES, CARMEN ARASA, NÚRIA JIMÉNEZ, MERCE
MESTRE, JOSEP VICENTE, DAVID HERNÁNDEZ, JORDI GALLEGO

Foto de la portada

RAMBLA VIDAL A PRINCIPIS DE SEGLE (col·lecció particular)

Assessorament lingüístic

JOSEP SOLÀ

Disseny i maquetació

DOSIS DISSENY, S.L.

Impressió

GRÀFIQUES BIGAS

DIPÒSIT LEGAL: GI-F. 616-89

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny,
fotografies, dibuixos i estadístiques, no pot ser reproduïda,
emmagatzemada ni transmesa de cap manera ni per cap
mitjà (elèctric, mecànic, òptic, de gravació o bé fotocòpia)
sense autorització prèvia de l'autor i editor.

La ciutat de tots que, entre tots, s'anava fent

El substantiu ciutat és, certament, de molt mal definir. Sembla que l'essencial és que hi hagi un nombre determinat d'habitats i que, molts d'ells, no depenguin econòmicament tan sols de l'ocupació agrícola o marinera. També hi cal, doncs, la presència d'una indústria un xic important; més obrers que pagesia.

Al tombant del segle dinovè ja es donaven aquestes dues condicions o els trets que podien identificar Sant Feliu com a ciutat. Se superaven els deu mil habitants i la manufactura del suro s'anava convertint en una activitat industrial, amb tots els efectes socials i culturals que això significava. Com que la indústria del suro era bàsicament exportadora, es necessitaven infraestructures que l'Estat espanyol no posaria mai. Els guixolencs, pel seu compte i amb el seus diners, feren construir un tren que els connectés amb la xarxa ferroviària general (1892). I l'any 1902 Eduard Carbonell i Salvador Janer, en representació d'una comissió gestora, eren a Madrid treballant personalment la concessió de construir-hi un moll, millorant la comunicació per mar. Dos anys més tard, ja s'hi posava la primera pedra.

Aleshores el paisatge urbà i industrial, en creixement, es combinava -en fràgil equilibri- amb el paisatge natural i l'agrari. No és estrany, doncs, que el poeta Joan Maragall en la seva visita a Sant Feliu (l'abril de 1902) es passegés -acompanyat dels seus bons amics Rafael Patxot, Marià Vinyes, Juli Garreta, etc.- pels corriols i boscos de la vall de les Comes; amb el mateix goig amb què visità l'Observatori Català del carrer del Mar. Així el poeta barceloní pogué contemplar planerament el sotabosc, el mar i el cel; l'univers, frec a frec.

A Maragall li mostraren el millor de la ciutat. Un paisatge llegat per la història que, en part, s'ha conservat i que hem de conèixer més i estimar. L'excel·lent llibre de Pere Sala *Evolució del paisatge de Sant Feliu* i la magnífica presentació que en va fer Fèlix Martí -l'adjuntem en aquest L'Arjau- són una crida a la reflexió i a la responsabilitat.

Podríem concloure que els guixolencs, burgesos i obrers, entre tots anaven fent, amb bon encert, la seva ciutat; la ciutat de tots. Tenien, doncs, una ciutat que s'assemblava molt poc a la vila vuitcentista. Amb el benentès que no tot eren flors i violes. No podem idealitzar el passat. Els guixolencs bastien una ciutat que també presentava aspectes negatius. Augmentaren les velles xacres de la societat -llegeixin bé el treball que l'historiador Joan Blanco publica en aquesta mateixa revista, parlant de les del segle XVIII-, i en sorgiren de noves, com la conflictivitat social, altres formes de delinqüència, etc. Una vegada més Gerard Bussot, en aquest L'Arjau, s'encarrega de fer-nos-en memòria. Per què, si no, es va crear un cos de seguretat ciutadana l'any 1889?

Que els nostres avantpassats fessin la seva/nostra ciutat, amb tot el que implicava de positiu i negatiu, és el fet més rellevant. L'altre, el que rebessin un títol honorífic del govern de Madrid, no deixà -llavors- de ser una simple anècdota, que avui -a cent anys de distància- ens la podem mirar amb una sensibilitat diferent, més emotiva.

Àngel Jiménez
Coordinador de L'Arjau

Recuperem la memòria visual de Sant Feliu

En els darrers anys i mercès a la col·laboració de molts ciutadans, l'Arxiu Municipal ha anat reunint un considerable nombre de fotografies -cap a 40.000- amb la voluntat de preservar i difondre un patrimoni documental molt important per a la història local contemporània, tant pel seu contingut com pel seu poder evocador.

Qui eren...

Tal com es va comentar en aquesta mateixa revista, atès el volum i la riquesa de les fotografies aplegades, fa poc més d'un any es va iniciar la seva organització i es va adquirir un programa informàtic específic per a la seva gestió. En aquests moments, mitjançant la base de dades, es poden fer recerques sobre unes 25.000 fotografies i estem indexant i digitalitzant les imatges per tal de poder millorar el servei als usuaris.

Amb la voluntat de mostrar la labor feta i com a

reconeixement a tots aquells que han col·laborat en la formació de l'Arxiu d'Imatges, aquest mes d'agost es farà una exposició de fotografies que expliqui la ciutat entre els anys 1878 i 1978, i que s'acompanyarà de l'edició d'un catàleg. Per aquest motiu, agraïrem qualsevol aportació que ens ajudi a completar el retrat de Sant Feliu durant aquesta època.

M. ÀNGELS SUQUET
Arxiu Municipal

Taller d'història del grup de recerca de l'època franquista (Arxiu Municipal)

Llista de persones de Sant Feliu i de la Vall d'Aro de qui, per ara, hem recuperat l'expedient del Consell de Guerra Militar, al Govern Militar de Barcelona:

Sobre aquestes línies, subscripció a favor de les víctimes del feixisme (AHMSFG).

A la dreta, conferència de Josep Maymí del 26 de gener d'enguany.

Isidre Morell
Teodor Bosch
Ceferí Bosch
Francesc Cullell
Enric Cruañas
Robert Soley
Pere Sánchez
Joan Llambí
Lluís Riera
..... Causa 21

Joan Darna
Josep M Castelló
Artur Lloveras
Joaquim Pey
Joaquim Bou
Jaume Clara
Pere Garriga
Benet Roig
Jaume Amagat
Jaume Fuster
Mariano Vendrell
Josep Dausà
.....
Francesc Urgell
Angela Montaña
(d'Olot)
..... Causa 78

Pere Sala
Josep Pujol
Concordi Clara
Daniel Borràs
Albert Pla
Joan Cama
Josep Taulé
..... Causa 32

Francesc Ribas
Josep Gatiús
Manel Colom
Bernabé Llorens
Francesc Campà
Miquel Deulofeu
Antoni Duaso
Amadeu Bosch
..... Causa 4

Joan Ferrer
Antoni Roqueta
Josep Terrades
Guillem Garreta
Jaume Baudina
Antoni Güitó
Marcel Rutllan
Ròmul Sureda

Climent Sánchez
Josep Tauler
Vicens Guillem
Eduard Jover
..... Causa 45

Joan Castro
Enric Sala
Ernest Fabrellas
Bonaventura Mas
Geroni Avella
Narcís Ribot
..... Causa 59

Josep Massa.	Sum. Urg.	362
Enric Oliveras	" "	844
Josep Pascal	" "	2020
Josep Plaja	" "	168
Antoni Blanch	" "	1033
Benet Planellas	Causa 57	
Salvador Albert	" "	50
Sebastià Mestres	Sum. Urg.	2021
Josep Albertí	" "	1857
Jaume Maura		
Pere Forn		
.....	Causa 91	

Josep Puigdemont	Sum. Urg.	3159
Joaquim Gimbernat	" "	2467
Josep Piqueras		
Josep Torruella		
Lluís Basart		
Joan Bonete		
Frederic Feliu		
Pere Feliu		
Joaquim Vila Collell		
Magí Pijoan		
Dionís Carreras		
Narcís Martí		
.....		

Actualment s'han demanat (15.01.02):

Enric Camps Juher
Gaietà Álvarez Simón
Antoni Moreno Bogas
Francesc Gabin Hilario
Antoni Masergas Galcerán
Josep Mora Coll
Lluís Juan García
Joan Puigdemont Bosch
Joan Planellas Codina
Josep Nadal Gilabert
Pere Pujol Jordana

SI ALGUN LECTOR TINGUÉS CONEIXEMENT D'UN FAMILIAR O CONEGUT QUE ARRAN DE LA GUERRA VA SER EMPRESONAT I VA ESTAR SUBJECTE A UN CONSELL DE GUERRA, I NO EL VEIÉS INCLÒS EN LA LLISTA QUE PUBLIQUEM AQUÍ, LI PREGUEM QUE EN DONI CONEIXEMENT A L'ARXIU MUNICIPAL (c/Abadia s/n (Monestir). Tel. 972/ 82 15 75. Adreça: arxiu @ guixols.net).

RAMON TAULER
Membre del GREF

Per què s'ha de tornar a estudiar la nostra Guerra Civil ?

Hi ha veus que pregunten per què s'ha de tornar sobre temes que són dolorosos de recordar: I altres, que diuen que cal pensar només en el present i en el futur. Diuen que recordar el passat no farà altra cosa que despertar antics odis i retrobar motius per noves venjances.

Per als que així parlen, m'agradaria traduir-los un comentari d'art que va deixar el pensador finat Walter Benjamin (malauradament, víctima de la Segona Guerra Mundial), que morí a Portbou l'any 1940:

"Hi ha un quadre de Klee que s'anomena *Àngelus novus*. En ell es representa un àngel, com si estigués a punt d'allunyar-se de quelcom que el té atònit. Els seus ulls estan desmesuradament oberts, la boca oberta i esteses les ales. I aquest deu ésser l'àngel de la història. Ha girat el rostre cap al passat. On nosaltres només sabem veure una cadena de dades, ell veu una catàstrofe única que amuntega incansablement ruïna sobre ruïna, llençant-la als seus peus. Bé voldria ell parar-se, despertar els morts i recompondre els trossos. Però des del paradís bufa un huracà que s'ha enredat a les seves ales i que és tan fort que l'àngel ja no pot tancar-les. Aquest huracà l'empeny irresistiblement cap al futur, al qual dóna l'esquena; mentre que muntanyes de ruïnes creixen davant seu fins al cel. Aquest huracà és el que nosaltres en diem progrés."

L'àngel voldria "despertar els morts i recompondre els trossos", però no pot. Un huracà anomenat progrés l'empeny irresistiblement cap al futur. L'àngel dóna l'esquena al futur. Evidentment, Walter Benja-

min no era gaire amic del que alguns denominen progrés. Escoltem com l'analitza el filòsof M. Fraijó:

"Podem observar en aquest text dues diverses filosofies de la història. Una, simbolitzada per l'huracà, persegueix el poder i el progrés. Es desentén del passat i de les seves víctimes. Només l'interessa el futur. És la filosofia dels guanyadors. És el sentir d'uns homes que creuen que el sol va sortir per primera vegada quan ells arribaren. No els interessa el passat d'on vénen. Són els fanàtics del "borrón y cuenta nueva". Desconeixen la solidaritat amb els que van forjar, des de el dolor i la renúncia, el món que ells, amb superficial obvietat, disfruten i dilapiden.

Ben diferent és la mirada de l'àngel. Simbolitza la concepció bíblica de la història, que ignora el modern concepte de progrés. L'àngel s'inclina atordit i pesarós sobre el passat, sobre els morts. Li agradaria encendre també per al passat, la cerilla de l'esperança. Desitjaria que els morts coneguessin altre cosa que la seva terrible calma. Però no pot."

Nosaltres no ens identifiquem amb cap de les dues maneres de pensar. Amb la primera no podem, perquè no compartim la seva manera de veure el món; ni amb la segona, perquè, encara que sigui una visió ètica de l'història, no aporta cap solució. Només aporta el desencís de promeses mai acomplertes.

Així és que haurem de construir-ne una de nova, que fonamentada en el brollar de les fonts primeres, no oblidi ni el passat, ni el que els nostres avantpassats construïren amb tant d'esforç. Si volem que la nostra comunitat estigui assentada sobre bons fonaments i es dirigeixi cap un futur digne, basat en un sentit ètic de la vida, hem de recuperar tot el que hi ha de bo en el passat, i no caure altra vegada en els mateixos errors.

És una ambició que podem assolir entre tots.

MIQUEL NAVARRO

Estudiant d'Història a la UNED

Nens de Pina de Ebro (Zaragoza) que, durant la guerra, Sant Feliu els acollí com a refugiats. Pilar Olona, un d'ells, ens visità l'estiu passat.

Arxiu Municipal - Memòria 2001

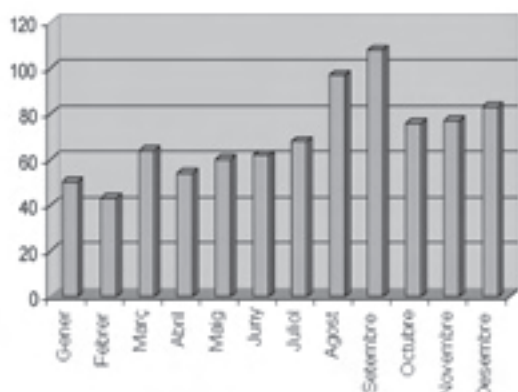
Quantificació de les consultes

Durant l'any passat a l'Arxiu Municipal es van atendre un total de 888 sol·licituds relatives a documentació, fotografies i llibres de la biblioteca auxiliar.

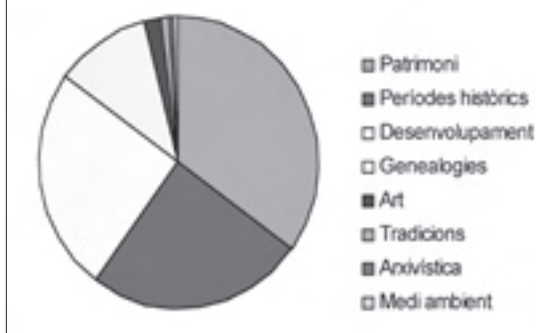
D'aquestes consultes, 670 corresponen a Arxiu Històric i biblioteca, 172 a Arxiu Administratiu, 43 a Arxiu d'Imatges i 3 a Videoteca.

El servei majoritàriament consisteix en la consulta de documentació i llibres en el mateix arxiu (767) i també en el préstec de documentació a nivell intern (118). El nombre de sol·licituds es va intensificar durant els mesos d'agost, setembre i desembre.

Nombre de consultes per mesos

Temes consultats

Objecte de les consultes

Pel que fa a la documentació administrativa, les àrees que sol·liciten la documentació principalment són Urbanisme (90%), per llicències d'obra i llicències d'activitats, i Secretaria (10%), per padró d'habitants, contractació i llibres d'actes.

Pel que fa a l'Arxiu Històric i la biblioteca auxiliar, el tema més investigat (35 %) ha estat el patrimoni arquitectònic de la ciutat, tant des del punt de vista històric com turístic, per al disseny d'itineraris i visites guiades. La majoria de les recerques s'han plantejat des d'un punt de vista global, però puntualment s'ha investigat també sobre elements concrets com el Mercat, el Monestir, el passeig del Mar o els Banys de Sant Elm. En segon lloc, han estat motiu de consulta els diferents períodes de la història de Sant Feliu (25%), especialment el franquisme. En la mateixa proporció que l'anterior grup, s'han fet recerques sobre el seu desenvolupament econòmic i demogràfic (25%), sobretot en relació amb la indústria del suro, el turisme i l'activitat portuària.

La quarta consulta important en nombre és la recerca genealògica i familiar (11%). Finalment hi ha recerques sobre art i artistes de Sant Feliu de Guíxols (2%), tradicions, costums i llegendes locals (1%), arxivística i tallers d'història (0,5 %) i paisatge i medi ambient (0,5 %).

DARRERES DONACIONS

DE L'ARXIU

06.06.2001 Maria Antònia Sala

Dues fotografies emmarcades de vaixells. Un retrat fotogràfic amb retocs de Manuel Sala, autor de les *Ganxonerías*, de 1896. Fotògraf: Bertran.

30.10.01 Joan Molla

P. Clara, *Biografia i recull de l'obra*. Calonge, 1999.
P. Caner, *La Vall de Calonge*. Calonge, 1983.
Ll. Molinas, *Madeleine Carroll. La senyora de Treumal, Recull-Homenatge*. Calonge 1998.

10.11.01 Joaquim Bigas

Diversos impresos.
The Illustrated London News, octubre, 1940, Des., 1941.
L'Illustration, 2.12.1933.

12.11.01 Amanda Tixé

14 fotografies.
Llibre de comptes, manuscrit, de la rajoleria Tixé: 1917 - 1939.

29.11.01 Elena Esteva

Setmana (Col·lecció sencera, 1988).
Diversos fulletons: de l'Associació de Pares, FEDAPA, Gaziel, festivals de S'Agaró i Setmana de J. Garreta, etc.).

12.12.01 Teresa Sampere

Recull i notes del Sr. Pere Sampere.
Directio General de la Isla de Cuba, 1883-1884.

12.12.01 Antonio Canalís Farreras

Blanco y Negro, (1915). On es publica una imatge del naufragi del Trentino.

22.12.01 Maria Sala i Sanjaume i fill

Pel·lícula en vídeo (màster i còpia) de "Manufatura de corcho. Joan Sanjaume", "Can Generi".

17.01.02 Xavier Agramont i Glòria Barquet

El Programa núm. 393. 17.06.1911

18.01.2002 Dolors Hereu Juera

Diari manuscrit del seu pare: Marcial Hereu Canals, que recull "Fatigas pasadas en Campaña. Año 1914".

24.01.2002 Joaquim Díaz

Dues fotografies de la plaça del Monestir nevad, desembre 2001.

01.02.02 Néstor Sanchiz

Dues postals i dues fotografies d'Ille-sur-Têt, anys 1940 i 1952.
Permís de treball de Joaquim Sanchiz, Montpellier 1942.
Full de salaris de Joaquim Sanchiz, com a obrer agrícola, de 1948 a 1952. Ille-Sur-Tet.
Cessió de fotografia de 1944, grup d'àngels al col·legi dels Hermanos.
Cessió de fotografia escolar de 1948, als Estudis Nous, Néstor i Joan Sanchiz.
Cessió de sis fotografies.

12.02.02 Ramon Tauler

1 fotografia del tren (10.04.1969).
Equip de futbol a Tossa de Mar, 10 de juny de 1934.
Còpia, equip de futbol de veterans, s/d.

Sexisme i història: pensions alimentàries al segle XVIII

Són de lamentable actualitat els atacs sexistes en la nostra societat, la immensa majoria, per no dir gairebé tots, comesos per homes contra les seves parelles. Una variant d'aquests atacs no té en els mitjans periodístics el ressò que es mereix en virtut del mal que causa, potser perquè la seva espectacularitat és ínfima però les seves conseqüències són molt greus. M'estic referint a les pensions alimentàries. Fa temps que les dones separades i divorciades i les associacions que defensen aquest col·lectiu demostren el seu malestar per l'incompliment total o parcial en el pagament de les pensions alimentàries. Esperem que la nova llei, aprovada fa poc, solucioni definitivament aquest problema.

La dona en les feines del camp.

Ignasi Calvet, nascut cap al 1742, fill de Pere i Gertrudis, mariner de barca de la vila de Sant Feliu de Guíxols el 1770¹, devia pensar sobre les pensions alimentàries el mateix que encara pensen avui en dia molts dels catalans que es separen de les seves parelles. Només així es pot entendre la seva actuació i paraules, tal com consten a l'*Expedient de Divorsi de Mònica Calvet y Amorós de la villa de San Feliu contra Ignacio Calvet, marinero de dicha villa, su marido*. Iniciat el 23 de setembre de 1770².

Ignasi Calvet havia desposat Mònica Amorós, en primeres noces, el 30 de març de 1766³. Els casà el pare Anselm Torrent, monjo del monestir, i en foren testimonis el sastre Francesc Pagès i en Josep Ron-

sart. Tot plegat, un matrimoni senzill, fet amb presses⁴, probablement sense massa festa ni diners⁵. Un matrimoni entre treballadors, gent modesta, que inicià un diumenge⁶ de primavera casant el fills en la porteria de l'imperial monestir de Sant Feliu⁷.

Poc més d'un any més tard les coses anaven de mal borràs, ho diu el marit queixant-se del comportament de la seva dona el 1771, a qui acusa que porta "de más de tres años a esta parte viviendo en donde y como le ha parecido". Poc va durar la concòrdia i la pau matrimonial, aviat aparegueren les violències, els cops, les amenaces i fins i tot les violacions, tot un seguit de maltractes físics i psíquics en els quals avui no vull aturar-me; ja ho vaig fer en un altre número d'aquesta mateixa revista sobre un moment històric

1. Ignasi Calvet va morir el dia 13 de setembre de 1795. Arxiu Parroquial de Sant Feliu de Guíxols. *Llibre d'Obits*.

2. Arxiu Històric de Girona. *Fons Institucions. Hospital*. Caixa núm. 186. Exp. núm. 1164. Mentre no s'indiqui el contrari totes les cites d'arxiu es referiran aquí.

3. Arxiu Parroquial de Sant Feliu de Guíxols. *Llibre de Matrimonis*.

4. El nuvi obtingué llicència *remissi monitionibus*, és a dir, que no és fessin les amonestacions que sempre allarguen les coses, concedida el mateix dia. APSFG *Llibre de Matrimonis*.

5. En l'expedient hi consta que no s'aporta dot.

6. El 30 de març de 1766 s'escaigüé en diumenge.

7. Sabem que Miquel Amorós era mariner, que també ho era Ignasi Calvet, a que Pere Calvet era treballador, que el matrimoni es celebrà a la porteria del Monestir, és difícil donar més senyal de pobresa en un sol acte. Totes aquestes dades a APSFG *Llibre de Matrimonis*.

La dona en les feines del mar

més tardà⁸. Aquestes històries ja ens les sabem, són les que surten a la premsa tot sovint, famílies marginals, en diuen: per no dir pobresa, misèria, abandonament, etc. Sempre eufemismes.

Avui vull parlar de les pensions alimentàries, i de com el seu incompliment és una variant més del sexisme. Perquè sexisme és discriminar algú en raó del sexe, i és obvi que avui, igual que al segle XVIII, les discriminades són en la seva gairebé totalitat dones. Ignasi Calvet es negà, igual que molts avui en dia, a passar la pensió alimentària, a la seva esposa. En l'escrit de rèplica a la sol·licitud de separació conjugal de la seva esposa Mònica ell respongué: *"Pero no entiende en venir ni quedar obligado en prestar alimentos"*; més clar no es pot dir. També sabem pels procuradors de Mònica Amorós que no ho feia ja que aquests demanaren garanties en cas d'aixec de béns⁹ o fuga d'Ignasi Calvet, la qual cosa per la seva condició de mariner, li seria fàcil de fer. Camins que altres seguirien amb el temps, i si no, a quantes persones que puguin llegir aquestes línies no els resultarà extremadament familiar l'actitud del Sr. Calvet, tot i que sigui vella de fa més de 230 anys? Quants casos no es coneixen d'amagar els guanys reals per no passar la pensió deguda, de fugar-se o canviar la residència? Quants Ignasis Calvet? Quantes Mòniques Amorós?

Algú podrà argumentar que, en no haver-hi descendència, no és deguda la pensió alimentària, ja que aquesta és en raó fonamentalment del fills, i que, a més, una cosa és el dret actual i una altra el dret del segle XVIII. No, el dret català del segle XVIII i el del segle XXI ordenen clarament i taxativa que es passi la pensió alimentària a la dona separada independentment del fet que hi hagi o no descendència, en les condicions que la llei estableix. Que en el cas de la Mònica Amorós, sense cap recurs econòmic com es desprèn del que hem dit fins ara, sembla no tenir volta de full. No, és el masclisme, el del segle XVII i el del segle XXI, el del 1771 i el del 2002, el que impedeix el compliment puntual i rigorós de les pensions alimentàries. Però és que, a més, aquest aspecte estava perfectament regulat en el dret català del segle XVIII¹⁰.

Un dels aspectes que més caracteritza el dret català del segle XVIII, i encara avui en dia enfront del "derecho común", és que el dret català no imposa cap règim econòmic de béns dins el matrimoni, sinó que el règim de béns és què s'acorda en els capítols matrimonials. Aquests són uns acords, un autèntic contracte, en el que els cònjuges pacten el règim de béns que més els convé, amb l'única limitació de respectar la llegítima¹¹. En el cas de no haver-se pactat res, és a dir, no haver-se fet capitulacions matrimonials hi ha separació de béns. Això vol dir que cada cònjuge pot disposar a la seva voluntat, només amb les limitacions generals que estableixi la llei, dels béns que hagin adquirit amb la seva indústria i esforç. Per dir-ho ràpid el dret civil català no coneix el règim matrimonial de béns a guanys o "bienes gananciales" tan conegut a altres zones d'Espanya¹².

Vegem, ara, com afecten el cas que ens ocupa les disposicions generals sobre el règim de béns matrimonials. Ignasi Calvet i Mònica Amorós no havien fet capítols matrimonials¹³, per tant quedaven sotmesos al règim de separació de béns; és a dir, cadascú disposaria del que adquirís amb la seva indústria i esforç. L'Ignasi Calvet, que era mariner de barca, guanyava uns diners pel seu ofici. A la Mònica, no se li coneix cap professió, no adquiria res. La cosa estava clara. Quan el Sr. Calvet volgués, la Mònica passaria gana. Aquell ésser desvalgut, com ell considerava la seva esposa, tindria els drets que ell li volgués concedir, així ho declara ell mateix: *"Pero no entiende venir ni quedar obligado en prestar alimentos ni sumptus littis ni entregar ropas ni alajas algunas a dicha Mónica, porque a más de lo referido no llevó ni constituyó dote alguna a esta parte, ni ahun de tierra, bienes algunos de donde haya podido bestirse y alajarse y por consiguiente si algo tubiese seria todo de esta parte. Y de menos piensa pueda quedar obligado a la prestación de alimentos y demás que solicita dicha Mónica por no tener esta parte bienes algunos rahi- zes ni otros laudales pues solo vive del trabajo e industria de marinero"*.

8. Sobre les sevícies que patí Mònica Amorós es pot consultar el darrer full de l'expedient. Entre d'altres, hi consta que la "bofetejaba", que li nega assistència en cas de "tercias", "que me volia tira escala ball", que en una ocasió en tornant d'un dels seus viatges per raó del seu treball de mariner, l'anà a buscar on ella havia anat a viure i "per atrauer-me a casa sua no per voluntat sino per satisfacer son apetit me rossega y llastima duas vegadas".

9. Pels que no siguin entesos en dret, l'aixec de béns és la provocació voluntària d'insolència econòmica per no poder fer front a les responsabilitats econòmiques que es tinguin. En aquest cas, les de la pensió alimentària.

10. Pel que sabem de les pensions alimentàries del segle XVIII aquestes devien consistir en blat per fer pa, fonamentalment, i diners per comprar vestit, calçat, oli, fruita, llegum carn de porc i poca cosa més. Vid. Codina i Vila. J. "Pensiones Alimentàries al Baix Llobregat 1500-1850. Estudios Històrics i documents dels Arxius de Protocolos. XV. Barcelona. 1997. p. 127.

11. En el cas català és una quarta part de tots els béns a repartir entre tots els descendents directes.

12. Per bé que hi pugui haver zones on hi hagi costums semblants com d'Els costums de Tortosa, o de la Vall d'Aran.

13. Les consultes realitzades als registres notariais de Sant Feliu de Guixols dels anys 1766-1667 han estat infructuoses en aquest sentit, i dubto que en dates posteriors s'haguessin escripturat capítols quan els problemes dins el matrimoni ja havien començat. El més possible és que no es fessin, donat el grau de pobresa.

Avui, com en el s. XVIII, les descriminades són les dones.

Per al senyor Calvet les coses no eren tan clares com el seu procurador les presentava. Així ho devia pensar Berenguer Castell, jutge de la cúria eclesiàstica de Girona, que en manament provisorio ordenà sota pena de 50 lliures que Ignasi Calvet s'abstingués de molestar Mònica Calvet, que s'havia refugiat primer a casa del cirurgià Joan Ferriol i, després, a la dels seus pares, Miquel i Rosa Amorós. El dret català, efectivament, li reconeixia la separació de béns en absència de capítols matrimonials. Per tant, mentre Rosa Amorós no demostrés la propietat i titularitat dels béns, s'hauria de suposar que el propietari seria Ignasi Calvet, que era l'únic que disposava d'uns ingressos. Ara bé, "*las ropas y alajas*" que Mònica Amorós demanava -quanta mesquinesa per part d'Ignasi Calvet en negar-l'hi- no necessiten titularitat, és obvi que no poden pertànyer al Sr. Calvet, ni a la mare d'aquest, ja morta en el moment de les noces¹⁴. L'origen de la propietat també és clar, o com a mínim en el cas de les robes. Aquestes corresponen a l'obligació que tenen els cònjuges de donar-se aliments. No ha d'oblidar-se que sota el concepte d'aliment, o pensió alimentària, en el cas de separació, ha d'entendre's tot el necessari per al menjar, el vestir, la casa, etc. Aquesta interpretació dels aliments ha estat general en el dret romà, en el canònic i entre els juristes catalans de tots els temps. Per tant, el Sr. Calvet no té cap dret a negar-li el lliurament del que li pertany legítimament a Mònica Amorós. Fer-ho, a més d'un acte il·lícit, era un acte indigne. Pel que fa a les joies, que m'imagino collarets i penjolls de poca importància, donada la pobresa coneguda del matrimoni Calvet i Amorós, tot fa suposar una donació *inter vivos* i com a tal irrevocable, però és ben cert que el Sr. Calvet pot argumentar altres formes de cessió, i la Mònica Amorós hauria de demostrar aquesta donació. Resumint, la Mònica era la titular i propietària d'uns béns mobles "*ropas y -possiblement- alajas*", que havia adquirit durant la vida matrimonial amb el seu marit. Només la mentalitat que "*si algo tubiese seria todo de esta parte*", que fa de la dona objecte de drets però no subjecte, és la que explica l'actitud miserable -no trobo altra paraula- del Sr. Calvet.

Pel que fa a les pensions alimentàries sovint venen recollides als capítols matrimonials i als heretaments¹⁵, però, com ja sabem, no era aquest el cas de Mònica Amorós. No s'havien fet capítols matrimonials, possiblement per confiança, o per que presuposessin que com que no tenien res, res tenien a pactar, però el temps demostrà que no era així. Moltes altres dones també tenien aquest problema per aquells mateixos anys¹⁶, igual que ara. Tot i la separació de béns, malgrat i no existir descendència, Ignasi Calvet tenia obligació clara i ferma de passar la pensió alimentària a Mònica Amorós, segons la doctrina dels juristes catalans de l'època. El principal tractadista català sobre el capítols i contractes matrimonials, Fontanella¹⁷, és molt clar al respecte quan diu que una vegada s'hagin interposat les demandes de divorci, s'assenyalarà la quantia dels aliments que essent responsabilitat del marit pertorquin a la dona i als fills que no quedin en poder del pare. En el cas que ens ocupa, no es pot argumentar que no hi hagi fills, perquè aquesta obligació no és estrictament de caràcter civil -que també ho és- sinó que a més és de caràcter natural, i com a tal ho era el 1771.

Pel que fa a la quantia de la pensió alimentària, aquesta era més aviat modesta, com modesta jo diria pobre era la vida que havia tingut fins en aquells moments la Mònica Amorós. Imagino que la Mònica Amorós somnaria d'acostar-se a les que Jaume Codina considera estàndard per al Baix Llobregat al segle XVIII: mig quilo de pa diari, acompanyat d'un tall de carn de moltó, o un parell d'ous o uns fesols. No, jo no crec que ho aconseguís; les declaracions de l'Ignasi Calvet no conviden a l'optimisme.

JOAN BLANCO DE LA LAMA
Historiador

14. Si es consulta atentament el *Llibre de matrimonis* s'observarà que el cas de la família Amorós es diu "tots vivents" cosa que no es fa en el cas de la família Calvet. Si del pare se'n parla en present dient que és treballador, l'única absent ha de ser la mare, que suposo morta.

15. En tinc vistos molts, a cabassades, en els quals s'arriben a pactar fins i tot els detalls més petits.

16. Això és el que sembla deduir-se del fet que les pensions alimentàries fossin el "resultat d'ardues negociacions i aspres disputes". Vid. Codina i Vila. J. "Pensions Alimentàries al Baix Llobregat 1500-1850. *Estudis Històrics i documents dels Arxius de Protocol*. XV. Barcelona. 1997. pàg. 127.

17. *De pactis nuptialibus*. Vegeu també Brocà, G. *Historia del derecho de Cataluña especialmente del civil*. Generalitat de Catalunya. 1985. pàgs. 609-621 i 684 i ss.

Guàrdies i serenos (Creació del Cos de Seguretat i Vigilància. 1889)

Un guàrdia municipal fotogràfiat en una festa ciutadana (iniciis anys quaranta).

Cap a les darreries del segle XIX, Sant Feliu havia esdevingut una de les poblacions més importants de la comarca. La seva indústria surera - aleshores el motor principal de l'economia - passava per una de les millors èpoques comercials. A més, l'activitat portuària que es desenvolupava a la badia havia aconseguit de superar els més de quaranta-un milions de tones de mercaderies traginades durant el quinquenni 1884-1888. Si a tot això hi afegim la important expansió urbanística realitzada en aquells anys, amb la consolidació de serveis generals de primera necessitat (gas, aigua potable, enllumenat públic...) ens podem fer una idea de quin era el nivell econòmic i social de què gaudia la nostra vila. Dissortadament, aquest benestar de la ciutadania -diguem-ne general- va tenir una evident sacsejada, quan varen aparèixer les típiques problemàtiques que genera una població en contínua evolució: manca de previsió de serveis urbanístics, ocupació il·legal de la via pública, carruatges mal aparcats, velocitat inadequada, trifulgues a cafès, tavernes i prostíbuls, robatoris etc.

Davant els enrenous que s'originaven a Sant Feliu, una seixantena de veïns varen demanar que s'organitzés un cos de guàrdies municipals.

• COS DE SEGURETAT I VIGILÀNCIA (1889)

A començament del mes de desembre de 1888, i davant els enrenous que s'originaven a Sant Feliu, una seixantena de veïns varen demanar a l'Ajuntament que organitzés un cos de municipals, per tal de vigilar la població les vint-i-quatre hores del dia. Aquesta petició, signada per ciutadans de solvència contrastada com Joan Sabater, Francesc Daltabuit, Bonaventura Coll o Ferran Gispert, va fer decidir a la corporació d'organitzar un servei de control local. Immediatament s'encarregà al primer tinent d'alcalde que demanés a municipis de semblant categoria com havien resolt el servei de seguretat, malgrat que es concretà que, fins a l'aprovació del nou any econòmic, no es podria organitzar.

Mentrestant, es continuà confiant durant les nits en el cos de serenos. Aquests funcionaris tenien assignades competències de serveis de prevenció i ajuda als ciutadans- entre les més conegudes la de cantar l'hora i el temps- a més de comptar amb les claus de les portalades del veïnat. Altres tasques que també realitzaven eren les de prevenir robatoris, avisar de possibles incendis, recórrer al metge o sacerdot en cas de malaltia greu d'algun ciutadà, o acompanyar les persones que iniciaven un viatge fins a l'oficina de carruatges.

Hom té diverses notícies de la importància d'aquests dependents municipals en la vida quotidiana de Sant Feliu. Així, quan s'adonaven d'algun furt tenien l'ordre de comunicar-ho immediatament a la guàrdia

civil i a la propietat. Durant les nits, doncs, eren els ulls amatents de la població, persones a qui es podia confiar qualsevol interès particular amb plena confiança. Tot i això, el nombre de serenos era insignificant per l'extensió del territori urbà: quatre membres per a cobrir tota la vila (Gaspar Perdigó, Antoni Calzada, Jeroni Anglada i Josep Oriol Rabell). Per aquest motiu, durant el mes d'agost de 1888, els serenos varen demanar que els rellevessin de la neteja, encesa i apagament dels fanals d'il·luminació, per l'excés de feina que això els suposava. Argumentaven que en cap població propera aquest cos se'n feia càrrec, d'aquestes tasques, sinó que ho realitzaven treballadors de les companyies concessionàries. Això va crear un evident malestar a la corporació municipal, i, encara que es va prometre inicialment una retribució d'una pesseta diària al sereno que assumís la feina, finalment fou desestimada la petició i se'ls obligà a seguir fent el manteniment del servei.

A la fotografia petita es pot veure la característica estuència dels guàrdies locals a la dècada dels anys seixanta: seriana blanca i salacot.

A l'esquerra d'aquestes línies, els "Tres Tombs", per la festa de Sant Antoni Abat (gener 1915 (?)). A la dreta de la fotografia, s'hi pot veure el seu cap Sr. Vilanova (d'esquenes) i els populars "Simonet" i Mapa".

El personal mariner dels vaixells ancorats al nostre port es convertia en una de les prioritats de vigilància.

D'ençà de l'any 1912, hom prohibiria de rentar la roba a la riera del Monestir, arran de la platja. Del seu correcte compliment en responia la guàrdia urbana.

• COMPETÈNCIES DEL COS DE SEGURETAT I VIGILÀNCIA

El debut del nou cos de seguretat i vigilància es va fer a l'estiu de l'any següent. De fet, aquests agents venien a coexistir, tot i que amb més autoritat en les funcions d'ordenances municipals de les que realitzaven fins aleshores els serenos. Inicialment, la corporació va dirigir les seves actuacions cap als abusos de determinats comerciants, que utilitzaven l'espai públic de les voreres per ocupar-les amb les seves mercaderies. Com és de suposar, les primeres sancions practicades per aquesta nova guàrdia local varen encendre els ànims de determinats sectors: "Señor alcalde: Tenga compasión de los pobres industriales que a duras penas pueden ganar el pan para la subsistencia de sus familias", resava un escrit publicat al setmanari *El Bajo Ampurdán* del mes de setembre de 1889. "Debido a la especialidad de sus oficios y a la carencia absoluta de locales a propósito en esta villa, muy a pesar suyo se ven obligados a ocupar en ciertos momentos una parte de la vía pública. Si usted prosigue con las multas o quiere mandar a la cárcel, con lo que ha conminado a ciertos comerciantes, no les quede otro remedio que cerrar los establecimientos".

Els petits furtis també varen passar a ésser vigilats per aquests agents municipals. Tanmateix, els controls de velocitat dels carruatges a l'entrada de la població, el seu correcte estacionament -llevat dels moments de càrrega i descàrrega- serien una de les prioritats d'aquest cos. Fins i tot es multarien els "velocípedos" que circulaven a "alta velocidad" pel passeig del Mar i el carrer dels Arbres, i que oferien perill per als vianants.

D'aquest servei, en coneixem diverses actuacions, i algunes d'elles en situacions força compromeses. Els escàndols que es produïen a les cases de "pupils", tal com se les anomenava en aquella època, serien un exemple molt habitual d'aquesta mena de situacions. El més greu de tots va ocórrer en una casa del carrer de Girona durant la matinada del dissabte 3 de març de 1897. Jean Louis Rivière, expresidiari francès que havia conviscut maritalment amb Marie Sotton, aleshores domiciliada amb les seves filles Josephine i Françoise a Sant Feliu, va voler reclamar-la per emportar-se-la cap a França. En barrar-li el pas al local, Rivière va clavar tres ganivetades a Josephine, mentre la seva germana es refugià a l'habitació, després de patir l'atac d'aquell brètol. Com que no ho aconseguí, tornà on jeia Josephine i li propinà tres punyalades més. Embogit per aquells fets, Rivière es va voler suïcidar bevent àcid clorhídric; tot seguit s'ajagué en un llit amb dos ganivets a la mà, i esperà els indefugibles esdeveniments.

Avisades les autoritats pel veïnat, el cap de la guàrdia municipal amb uns quants agents de vigilància i tres guàrdies civils, entraren al local per detenir aquell expresidiari. Portat urgentment a l'hospital municipal, morí al cap de poques després. En canvi, les ferides de Josephine no serien tan dramàtiques com es creia en un principi. Desplaçats al lloc dels fets els doctors Coromines i Mates, la noia seria atesa sense necessitat de traslladar-la cap a un centre sanitari. Efectivament, l'instint de protegir-se amb els braços i les mans d'aquell brutal atac, li salvà la vida.

Aquest antic cos de vigilància va estar format pels guàrdies: Gabriel Juanola Galí, Acíscol Gruart Bosch, Antoni Gallego Santos, Martirià Viñolas Font, Josep Romà Pecullà, Joan Frigolé Galceran i Isidoro Lavilla Vallejo.

• REGULACIÓ I REORGANITZACIÓ DE LA GUÀRDIA MUNICIPAL (1907)

A les darreries de l'any 1907 l'Ajuntament va reorganitzar l'antic servei de vigilància per convertir-lo en un cos més adequat als interessos i necessitats de la ciutat. S'estipulà un nombre màxim d'onze funcionaris i tres suplents que es concretà de la següent manera: un cap, quatre zeladors de policia urbana, sis serenos i tres suplents. El sou anual destinat a aquest departament comportava una partida de 8.360 pta, que es distribuïa de la següent manera: 1.800 pta (anuals) per al seu cap; 1.100 pta per a cada zelador i 360 pta per sereno. S'aprovà també un reglament intern per al seu correcte funcionament, amb els horaris de treball i deures dels agents. Així, el servei de dia s'estipulà en una jornada laboral de tretze hores, mentre que el nocturn ho seria de només onze. De dia es destinaren dos zeladors de policia urbana que es distribuïen la meitat de la població, a partir del carrer de Sant Domènec, un en direcció a l'est i l'altre cap a l'oest. En canvi, els dos vigilants restants realitzaven conjuntament el servei nocturn.

L'any 1910 s'inicià una forta polèmica. Molts ciutadans es queixaren a l'Ajuntament perquè els serenos cantaven les hores en castellà

Els serenos, però, tenien l'obligació de reunir-se davant l'ajuntament per a començar la jornada. D'octubre a maig, ho havien de fer a les deu en punt de la nit, mentre que els altres mesos ho feien una hora després. Aleshores, el cap municipal donava les ordres oportunes per tal que el servei funcionés correctament. Quedaven particularment responsabilitzats de donar compte de qualsevol novetat, sospita o fet important que observessin durant aquelles hores i que afectés el bon funcionament de la població.

Sovint, però, tant els zeladors de policia urbana com els serenos, havien d'avisar de successos que, malgrat el temps, es tornaven a repetir quotidianament: baralles de mariners de vaixells de càrrega als cafès guixolencs, discussions a les cases de mal viure, incendis, etc. Com exemple d'aquest fets, doncs, posarem una de les tantes trifulgues que es publicaven a la premsa de l'època: "Serian las once de la noche del último lunes, cuando el jefe de la guardia urbana, señor Vilanova, al pasar frente la casa de prostitución, conocida por casa Nieves, oyó gritos como si pidieran auxilio y penetró en la referida casa, encontrando a cinco marineros del vapor danés Alexy, que se hallaba en este puerto descargando carbón; uno de los cuales maltrataba bárbaramente a las infelices mujeres de la referida casa. Al intentar el Sr. Vilanova, restablecer el orden, el bárbaro de marras se abalanzó sobre él, apoderándose del bastón de mando que llevaba y rompiéndolo en pedazos. El señor Vilanova, viéndose impotente, pues eran cinco contra él solo, llamó a la guardia civil que se presentó inmediatamente, llevándose a los citados marineros" (maig 1911).

A partir de l'any 1910 s'iniciaria una forta polèmica en queixar-se diversos ciutadans que els serenos cantessin les hores en castellà. Des de l'organització d'aquest servei l'any 1834, la plantilla de funcionaris nocturns seguien les directrius oficials establertes per decretar ordenances, bans i resolucions de la municipalitat en llengua castellana. Sembla ésser, però, que mentre la ciutadania tolerava l'oficialitat d'aquella llengua dins les disposicions administratives de la corporació, no els agradava gens que els dependents més pròxims a l'administrat, se'ls dirigissin en castellà. Aquesta situació arribaria al ple municipal del 5 d'abril d'aquell mateix any. El regidor Marcó va proposar que a partir d'aquell dia els serenos cantessin les hores en català, tota vegada que s'estava a Catalunya i la majoria de ciutadans comprenien millor el català que el castellà. En canvi el regidor Rourich manifestà el contrari: seguir fent-ho en castellà per entendre que hi havia molt nombre de veïns d'aquelles contrades, amb el benentès que això facilitaria una millor comprensió entre cultures. Posada la proposta a votació, varen guanyar els que apostaven per fer-ho en català, tot i que només hi hagué un vot de diferència (cinc a favor i quatre en contra).

• GUÀRDIES MUNICIPALS POPULARS

La popularitat de molts d'aquests agents ho va ésser, sens dubte, per la seva senzillesa i bon tracte amb el veïnat. Així, els primers funcionaris habilitats foren: Ignasi Vilanova Serradell, (cap) i els guàrdies Gabriel Juanola Galí, Acíscol Gruart Bosch, Martirià Viñolas Font i Josep Romà Pecullà, antics agents del primer cos de vigilància. Hi ha gent gran que encara recorda Maurici Iglésias (àlies en Simonet), Joan Puigdemont Sala i Joan Expósito Olmedo, que s'encarregarien d'ençà del 1912 de la vigilància i seguretat de béns i persones. A Sant Feliu es faria un graciós rodolí sobre el primer personatge, que resava així: "En Simonet és petitet, porta una barba com una cabra de can Palet. Quan sent raons trenca cantons i la barba se li estarrufa com una escombra de fregar fogons".

El cert és que aquests municipals varen actuar en situacions moltes vegades per sobre de les seves possibilitats tècniques i professionals. Incendis, ajut en naufragis, robatoris, escàndols, etc. Fins i tot assalts a persones, com el que es produiria la nit del 3 d'agost de 1916, quan un desconegut va llençar al damunt de dues joves que passejaven per la rambla Vidal, un líquid inflamable que va cremar ràpidament les faldilles d'una d'elles.

De vegades, fer complir les ordenances municipals -ocupació de via pública, prohibició de rentar la roba a les rieres i la platja d'ençà de l'any 1912, control de velocitat dels carruatges, etc.- es convertia en una difícil problemàtica d'àmbit comercial i domèstic. Tot i això, en general, aquesta gent se les enginyava molt bé per fer complir les lleis.

Tal vegada, el que resumiria un xic aquest "ser i fer" dels agents d'aquell temps, seria la notícia que el cronista del setmanari local *Ciutat Nova* de l'any 1918, donà als seus lectors sobre l'adquisició d'uniformes per a la guàrdia municipal: "El primer dia de Festa Major els nostres urbans, amb la seva acostumada parsimònia, eixiren de bon matí al carrer amb vestit nou de trinca. Un d'ells digué: s'ha acabat de presumir; des d'avui no podrem lluir el sens fi de medalles que fins ara hem ostentat, guanyades a còpia d'anyades de treballs i suades. Ah, i el jefe diu que en vista de que ell no li han fet vestit nou, ha decidit anar sempre uniformat a fi de poder-ne estrenar aviat. Com que el seu sembla que ha sortit de la capsa!"

El sastre guixolenc Francesc Ripoll fou l'encarregat de confeccionar aquells uniformes. Cada un dels vestits tingué un cost de 100 pta. En canvi les gorres les continuà subministrant la casa de Juan Puget e Hijo.

GERARD BUSSOT
Investigador

La restauració de les taules de Sant Pere

El Servei de Restauració de Béns Mobles (SRBM), per mitjà dels serveis que ofereix el Servei d'Atenció als Museus de Girona, ha restaurat recentment dues taules molt interessants del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols. Aquests serveis del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya són oferts als Museus per ajudar a la conservació i restauració del patrimoni cultural quan les institucions no disposen dels recursos humans tècnics per a realitzar-los. Davant l'entrada que requerien d'un procés de restauració, el museu va sol·licitar els serveis del SAM de Girona, que va procedir a la intervenció a través del Servei de Restauració.

Les dues taules en qüestió, l'origen de les quals ens és desconegut, segurament formaven part d'un retaule de petites dimensions del qual no es té cap constància i escenifiquen dues escenes de la vida de Sant Pere. Les escenes representen "Oració de Sant Pere a l'hort amb gall" (MHC nº1956) i "Interrogatori de Sant Pere davant dues dones i un soldat" (MHC nº1957). Les taules, del mateix estil i del mateix autor (desconegut), estan realitzades a l'oli sobre un suport de fusta, compostat per dues posts emmetxades i subjectades per travessers al darrera. Les taules porten al voltant (a excepció de la part inferior) un marc de talla de fusta daurada al bol que les ornamenta. De les analítiques realitzades a les mostres agafades de la capa pictòrica es desprèn que es tracta d'una pintura amb tècnica a l'oli, realitzada sobre una capa de preparació de guix aglutinada amb cola animal. Dels pigments analitzats apareix el blanc de plom, el vermell òxid de ferro i el verd carbonat de coure, segurament malaquita, tots ells usats amb la tècnica a l'oli des del Renaixement fins a principis del segle XX. Amb un suport de fusta

d'aquest tipus i amb un marc daurat com aquest, ens pot fer suposar que ens trobem davant d'unes taules d'època tardorenaixentista o barroca. Aquest supòsit, que l'analítica ens ha constatat, l'hauria de contrastar un historiador de l'art amb l'estudi de l'estil i del sistema de representació i escenificació dels personatges i els objectes. Superficialment apareix una capa de vernís alterat, possiblement de l'època.

L'estat de conservació de les obres, quan van ser recollides pel SRBM, era deficient. La similitud de les taules en tècnica i alteracions fa que s'exposi de conjunt l'examen organolèptic i el sistema de restauració. El suport de fusta, i sobretot el marc, presentava un atac de corc actiu amb pèrdua de matèria i el consegüent debilitament. Les posts estaven separades en un marge de 3,5 mm., la qual cosa demostra la detració soferta per la fusta en un excessiu asseccament causat per una climatologia adversa. Apareixen agressions puntuals amb pèrdua de fusta, habituals amb peces d'aquest tipus. Pel darrera s'hi han cargolat dos travessers nous que reemplaçaven els dos travessers ori-

"Oració de Sant Pere amb Gall", abans i després de la restauració.

Les taules, actualment exposades a la sala II del Museu, se situen a l'època tardorenaixentista o barroca.

"Interrogatori de Sant Pere davant dues dones i un soldat", abans i després de l'actuació.

ginals, i que es van col·locar per mantenir la subjecció de les posts, suposem que davant la inoperància dels originals. La capa de preparació de guix i cola es fa present a les zones on s'ha perdut la capa de pintura, i presenta àrees polsinoses a causa de la pèrdua d'aglutinant i algun despreniment per manca d'adherència al suport base de fusta. La capa de pintura s'ha perdut parcialment a les juntes de les posts i al límit inferior. Algunes esquerdes del suport han provocat aixecaments, així com els moviments de la fusta i les zones colindants a les àrees perdudes. Apareix un clivellat puntual, propi de la tècnica, determinat pel tipus de pigment. L'alteració que provoca despreniments i pèrdues de policromia s'agreuja en els marcs daurats d'una manera desmesurada. L'enfosquiment generalitzat del color és degut a l'alteració del vernís, tot i que es tracta d'una pintura de policromia original fosca. Superficialment, hi ha pols i brutícia adherida així com percolacions puntuals de material cerós.

Després de l'anàlisi fisicoquímica i l'examen organolèptic, la restauradora Luciana Pocostales, sota la direcció del tècnic restaurador del SRBM Pere Rovira, realitza la proposta de restauració, que és valorada i aprovada pels tècnics del SRBM. El procés de restauració no s'inicia abans d'entrar en el registre del Servei (núm. 6606), i de realitzar les oportunes fotografies documentals i les fotografies analítiques que ens ajudaran en el procés de restauració.

Prèvia fixació puntual d'algunes zones aixecades de pintura, es realitza l'extracció de pols i brutícia superficial del davant i del darrera de les taules. Un cop netes de pols, es procedeix a la fixació i asseccament de tota la policromia aixecada i de la capa de preparació. Com que apareix una activitat de filòfags, es realitza una desinsectació de la fusta amb injecció. Aquesta mateixa alteració, que provoca un debilitament de la fusta, comporta la consolidació de les parts afectades

del suport amb injecció d'una resina que ajudarà a mantenir la consistència. Per reconstruir la unitat de lectura, deformada per la separació de les posts i la col·locació de travessers no originals, es desmunten les taules i els marcs, i es retiren els travessers. Seguidament, s'uneixen les posts igualant la superfície i es tornen a col·locar els marcs daurats. Un cop estabilitzat el suport, s'inicia el procés de neteja. La neteja es realitza alternant la neteja mecànica amb bisturí i la neteja química amb dissolvents, a fi i efecte de retirar la capa de vernís alterada i les incrustacions de brutícia i cera, procés de gran dificultat al daurat dels marcs. Un cop neta es dona una capa de protecció de vernís que recupera els colors originals. Per atorgar una coherència estètica i formal a les taules, es creu imprescindible la reintegració volumètrica de les parts perdudes i els escantonaments, i l'anivellament de les àrees perdudes de pintura per preparar-les per a la reintegració cromàtica. A la pintura de les taules, la reintegració cromàtica es realitza quan la unitat estètica de la zona ho requereix, a diferència dels marcs daurats que, per la seva gran pèrdua de policromia, fa que només es doni una entonació cromàtica.

La metodologia de la restauració d'aquestes taules presenta unes característiques bastant similars amb les obres a l'oli sobre taula que normalment es restauren al SRBM. Aquestes, però, han requerit el suport de diversos tècnics del Servei, ja que s'han hagut de realitzar tots els processos possibles aplicables a unes obres sobre taula, malgrat que siguin de petites dimensions. De fet, la restauració ha estat un pas per atorgar a les peces una estabilitat adequada. La seva conservació futura dependrà del sistema de conservació a què estigui sotmès i a la climatologia del seu entorn.

PERE ROVIRA, LUCIANA POCOSTALES

Tècnics restauradors

Memòria del Museu 2001. Algunes dades

Durant aquest any 2001, el Museu ha realitzat un esforç important per posar al dia les tasques internes de registre i documentació dels fons i ha rebut 17.247 visites, de manera que s'han augmentat en unes dues mil visites els resultats de l'any passat. El volum d'usuaris és encara més elevat, ja que, si tenim en compte totes les activitats i serveis generats, tenim que el nombre d'utilitzacions d'exposicions i altres actes arriba a les 20.596. A continuació oferim algunes de les dades de la memòria.

Ingrés, registre, documentació i emmagatzemament de materials al fons

S'han realitzat 483 nous registres de materials als fons del museu durant l'any 2001. Això implica avaluar l'estat de conservació dels objectes, el seu tractament i consolidació si és necessari, la inscripció al llibre de registre, que documenta inicialment l'objecte o objectes, el siglatge i el seu correcte emmagatzemament.

Pel que fa a la documentació, s'han realitzat 200 fitxes d'inventari i s'ha potenciat la informatització del fons del Museu mitjançant el programa DAC (Documentació Assistida de Col·leccions). En finalitzar l'any ja s'han revisat i informatitzat 270

fitxes d'inventari, amb tota la tasca de verificació, documentació, entrada de dades i creació de diccionaris del programa que comporta.

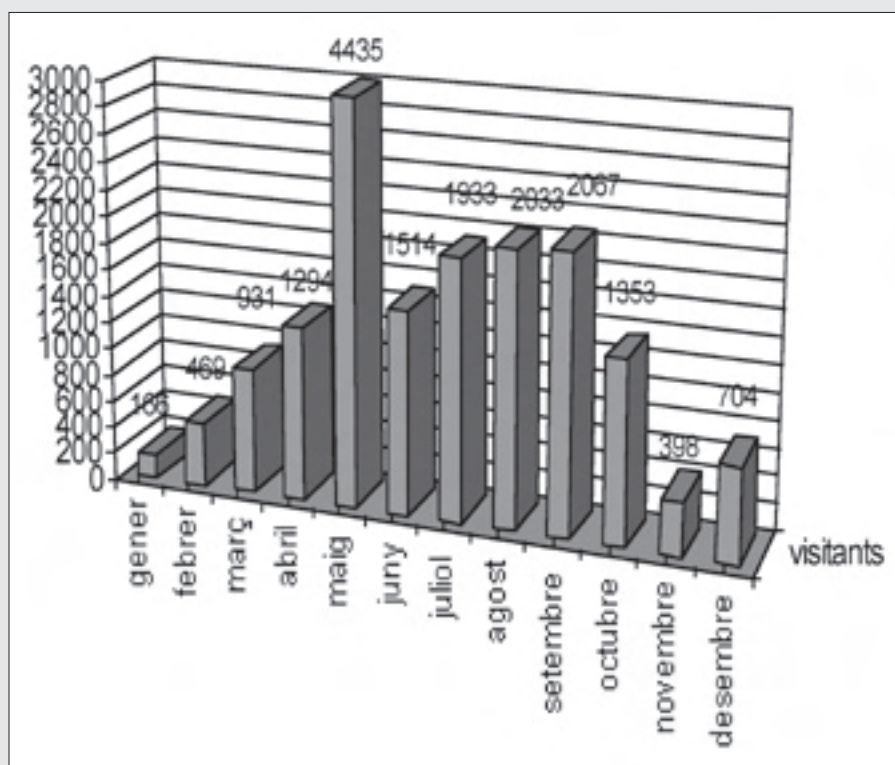
Consultes als fons del Museu

Algunes de les 30 consultes registrades, tant de documentació com de materials, s'han realitzat en diferents sessions.

	Documentació	
	Particulars	Entitats/institucions
Nombre	5	9
Temes	Bibliografia, fitxes i arqueol.	Art (Albertí)

	Fons	
	Particulars	Entitats/institucions
Nombre	9	7
Temes	Art (Albertí), arq. i caixes mariner	Art (Albertí)

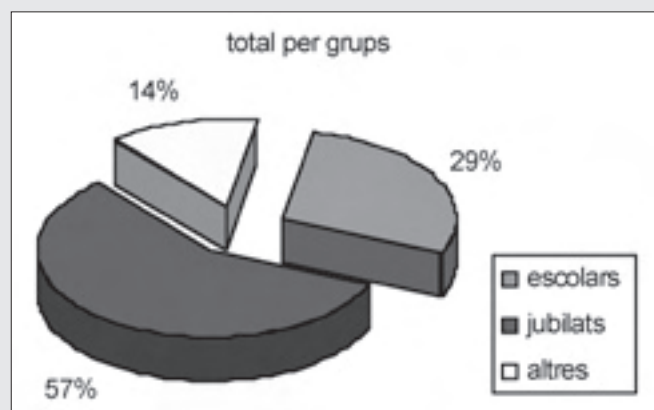
Durant el 2001 el Museu ha rebut 17.247 visites. Es tracta d'uns resultats quantitatius molts superiors als dels tres anys anteriors (al voltant de quinze mil visites) però encara allunyats de les vint-i-dues mil visites rebudes el 1997, moment de

màxima expansió de les sales d'exposició permanents i temporals que permetien una oferta més gran i diversificada.

En aquest gràfic, podem observar-hi la distribució mensual de les visites al Museu d'Història de la Ciutat el 2002. En el següent podem observar-hi la distribució dels visitants en grup: estudiants, jubilats i altres grups.

Del total de visites al museu durant l'any 2001, 13.701 corresponen a visites individuals i 3.596 a visites en grup. Així l'augment de visitants respecte de l'any anterior s'ha produït fonamentalment en les visites individuals, ja que el nombre de visitants en grup és similar al de 2000.

Exposicions i activitats

El Museu ha organitzat, col·laborat o coorganitzat dotze exposicions durant l'any 2001 principalment a la seu central del Monestir però també a la sala de l'Ajuntament, set sessions dins les sortides Coneguem el nostre patrimoni, deu actes amb xerrades i presentacions de llibres, el V Concurs de Pintura Ràpida coordinat per la Comissió Assessora d'Art i la I Biennal Internacional de Dibuix Josep Amat organitzada per la Comissió Gestora de la Biennal. Tots aquests actes, més els actes inaugurals, han suposat un volum de 20.596 utilitzacions dels serveis culturals oferts (assistència a exposicions internes i externes, actes i sortides).

Participació del Museu en activitats externes

- Participació a les Jornades Europees del Patrimoni (visita guiada de 29 de setembre).
- Col·laboració en l'exposició Josep Irla, president de la Generalitat a l'exili, al Museu d'Història de Catalunya (20 d'abril-27 de maig) i a la Fontana d'Or de Girona (15 de juny-14 de juliol), a les quals s'hi van cedir objectes.

- Col·laboració en l'exposició Els Museus d'Història de Catalunya al Museu d'Història de Catalunya (juliol).
- Coorganització de l'exposició Josep Albertí, 1913-1993 al Museu d'Art de Girona del 8 d'agost de 2001 al 5 de gener de 2002. Cessió de 58 obres del llegat Albertí.
- Cessió de material i col·laboració en l'exposició itinerant La mar de museus. Amposta (9 de novembre -9 de desembre); St. Carles de la Ràpita (15 al 30 de desembre)
- Cessió temporal al CEIP l'Estació de remes, paneres, reproduccions de nanses i un vídeo per a una exposició sobre el mar i la pesca dins les activitats de la Setmana del Medi del 12 al 16 de novembre.
- Cessió temporal del penó de Lepant (núm. de registre 2212) a l'Associació d'Amics de l'Ermita de Sant Elm amb motiu de l'Aplec de la Verge del Bon Viatge, 12 d'octubre de 2001.

DARRERES DONACIONS DEL MUSEU

06-06-2001

Maria Antònia Sala

1 Crist jacent
1 làmina representant un vaixell

14-11-2001

Amanda Tixé

4 garrafes de vidre
1 molinet de cafè
2 pots de mesura
1 fusta per cosir de modista
1 nivell de tres registres
2 màquines de fotografar Agfa
1 martell d'esmicolar pedra
1 enclusa de sabater
1 bàscula romana i un pes
3 tallants
1 cargol de manyà

10.01.2002

**Montserrat Comes, de
part de Joan Haut**

4 bitllets antics

14.04.2002

**Isabel Nadal Sanchez, Maria
Angela Nadal Sanchez, Mer-
cedes Maristany
Vilanova, Susana
Balcells Comas i
Sònia Balcells Comas**

Un estoig folrat i amb arte-
sania de suro, amb la lle-
genda realitzada amb suro
següent: "De la ciudad de
S.Feliu de Guixols A.S.M.,
1904"

1902: la vila de Sant Feliu rep el títol honorífic de "ciutat"

Després de dibuixar un context històric més general, es parla breument de les circumstàncies concretes en què la vila de Sant Feliu, el dia 8 d'abril de 1902, va rebre l'honor de poder ser anomenada "ciutat". Unes poques pinzellades, posades a l'atzar i al gust de qui això escriu, poden servir per a emmarcar el Sant Feliu de 1902.

A dalt, l'Ajuntament emmarcar el Reial Decret que concedia el títol de ciutat.

A la dreta, mercaderies a mar.

A l'altra pàgina, potser la més famosa setmana barceloní, fundat.

1. MARC GENERAL

Fa exactament un segle que Lenin publicava la seva obra *Què cal fer?*, on definia la lluita de classes com una eina del marxisme, essencial per a arribar a una societat igualitària; que a França s'aplicava una política anticlerical i laïcitzant que hi comportà el tancament d'uns tres mil establiments religiosos; i que l'Imperi Britànic establia aliances amb França i Japó, consolidant la seva potència mundial.

A l'Espanya de principis de l'any 1902, encara hi funcionava la regència de Maria Cristina d'Habsburg. Fins el maig d'aquell any, Alfons XIII no assolí la majoria d'edat per a regnar. Amb la benedicció d'aquest monarca i el suport de l'aristocràcia terratinent i d'altres privilegiats, l'exèrcit assumí un protagonisme inusual, que el portà a considerar-se dipositari del patriotisme i de l'honor nacional i, sobretot, avalador de l'injust ordre social establert (i ja sabem, per desgràcia, com acabarà aquesta història de la prepotència del militarisme, al nostre país!).

icu-cut!

Snt Feliu de Guixols
Caseta del Salvament de Naufrechs

ats de q
setmana pa
iero.
via pública y
de la Rambla, u
s guardies civils
on soportar. La
t va estar mal
nou y ls rev
etar la sev
els

colísio de debers, a
tim y per lo tant,
esperaven les monges un al
radora exposarse a que la dona
mat a sopar tart, o fer cap a
d'escullir entre quarts de
en dos quarts de
el alcam
sta.

per un di
la
in considerabl
l'humana

Winch a trobar
cs kascos; aixís
umende, dia 9
comentarista me
at més carica
ples sobre

la que m'aconseilla
mpto, en espera
oh garantia
a la de
serà
Per
basa
sid
a.

B&C
R9

deno
a seg
ar minist
en Montero

que m'li
ser la ploma,
un plat estantís, ja
els enterava de la forma
del ministeri Moret, a n'aquet
l'havia rellevat en Montero Ríos
Ríos havia declinat l'honor de forma
en Vega de Armijo s'havia avingut

A Girona, el Modernisme literari s'hi manifestà plenament el 1902.

A Catalunya, la popularitat de Jacint Verdaguer assolía el seu punt més alt.

Durant aquell període, Ramón del Valle-Inclán i Pio Baroja publicaven les seves *Sonatas* i *Camino de perfección*, respectivament.

Mentrestant, quan començava l'any, a Catalunya, la popularitat del poeta Verdaguer assolía el seu punt més alt, amb motiu dels desplaçaments que havia fet a les poblacions de la Bisbal d'Empordà, Lleida, Berga i Sarrià, on presidí els certàmens literaris de dits llocs. Pocs mesos després, s'agreuà la malaltia que el portaria a la tomba el 10 de juny 1902, circumstància que colpí dolorosament tots els catalans per igual, després que el "cas Verdaguer" hagués dividit l'opinió pública en dos bàndols antagònics:

conservadors i liberals. Tanmateix, de Verdaguer, en el proper *L'Arjaú* en direm alguna cosa més.

Per la seva banda, el moviment obrer recuperava la convicció ideològica que amb la vaga general es podia acabar amb el capitalisme. I així, pel gener de 1902, se sumaren a la vaga dels metal·lúrgics -iniciada el desembre anterior- altres sectors, per demanar conjuntament una jornada laboral de nou hores. Es convocà una vaga general per al dilluns 17 de febrer. Aquesta mobilització durà una setmana i tingué -a més dels 12 morts- conseqüències importants, que ara s'escapen dels límits d'aquest treball. Cal dir, però, que tot i el fracàs de la vaga -els socialistes,

que s'hi oposaren, augmentaren així el compte del seu descrèdit davant la classe treballadora catalana: la idea de la vaga general es va mantenir.

Si, d'una banda, la Víctor Català -pseudònim de l'escalenca Caterina Albert- donava a conèixer els seus *Drames rurals* de caire naturalista, de l'altra, Girona coneixia el període culminant d'un revulsiu literari -el Modernisme-, moviment minoritari que s'hi manifestà plenament l'any 1902 amb l'edició de les revistes *L'enderroch* i *Vida*.

2. EL SANT FELIU DE 1902

Del corrent impulsat, entre altres, pels gironins Prudenci Bertrana i Miquel de Palol, també en participaren Salvador Albert ("fill de Palamós, però pastat i fet a Sant Feliu")¹ i els germans sacerdots Francesc i Antoni Viver i Puig. Un pedagog poeta i uns vicaris que n'eren més, de poetes. I encara que pel carrer del poble no se saludaven -per allò del clericalisme/ anticlericalisme ganxó-, l'un i els altres participaven

Sala d'emballatge de la fàbrica Batet.

Malgrat tot, el poble guixolenc continuava seduïnt.

tan amicalment en les mateixes tertúlies de lletraferits². En aquell reduït cenacle de joves intel·lectuals gironins i guixolencs, també hi participava un altre pedagog -avui, sortosament, més conegut³-, gran defensor de l'ensenyament en català, Salvador Genís, qui, essent oficial de secretaria de l'Ajuntament de Sant Feliu, va ser designat membre del jurat qualificador dels Jocs Florals de Girona. I encara, aquell mateix any de 1902, el guixolenc Josep Calzada i Carbó (1878-1965) publicava el volum de poesies *Violas*. I, el mes d'abril, el poeta Joan Maragall visitava els seus amics de Sant Feliu.

I és que, si haguéssim de creure la fina ironia de Miquel de Palol, "en aquell temps de la puixança de la indústria del suro, a Sant Feliu tot ho feien a l'engròs". En realitat, però, als inicis de segle l'antiga artesania ja havia començat a notar els efectes -d'immediat, socialment negatius- del progrés tècnic, la maquinària, que a la llarga la transformà completament. Malgrat tot, el poble continuava seduïnt. De manera que el nombre d'habitants i d'habitatges seguí en augment. Si el 1900 Sant Feliu tenia 11.333 habitants, el 1905 ja en tenia 12.580. El mestre d'obres Pere Pascual, l'any dos, continuava projectant edificis de notable bon gust, com per exemple el d'Octavi Viader a la rambla Vidal, i el de les Vetlladores al carrer del Mall. L'un i l'altre, del 1902.

En altres escrits ja n'hem parlat, més àmpliament, d'aquella mena de revolució industrial que, a nivell local, definí més concretament els interessos divergents de les classes socials ganxones, d'una forma força més crua del que l'imaginari col·lectiu de la *belle époque* ens ha volgut fer creure⁴.

En la vaga general del 17 de febrer de 1902, també hi participaren les organitzacions obreres de Sant Feliu. La presència de tropes vingudes de Girona⁵ impedí qualsevol manifestació i altres incidències. Per aquest motiu -i guardant encara viva en la memòria la conflictiva vaga del 1900-, l'1 de març prop d'un centenar d'industrial, comerciants i propietaris -a

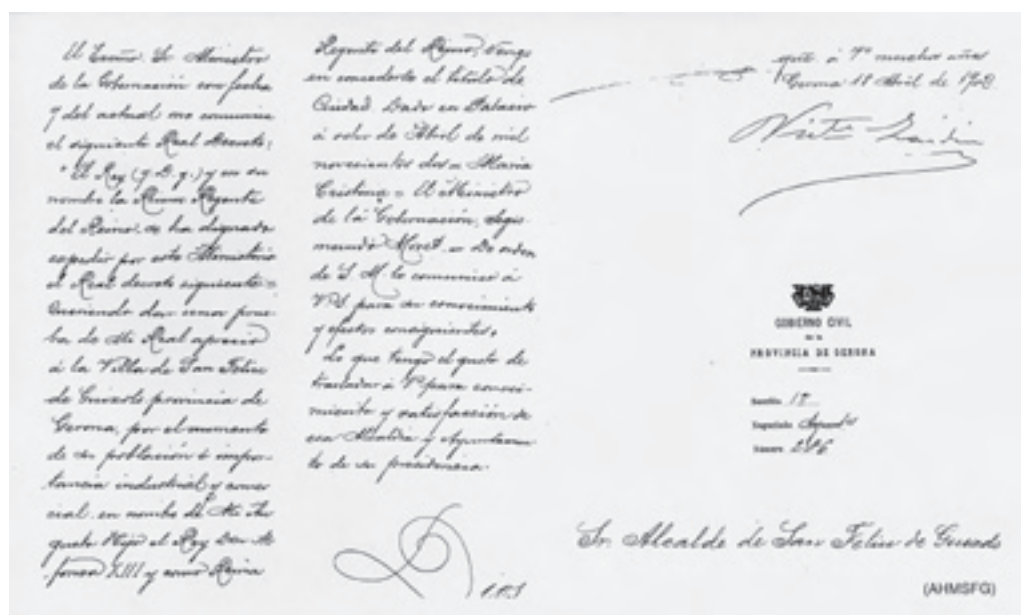
1. GAZIEL, *Sant Feliu de la Costa Brava*. Edit. Aedos, Barcelona 1963. Pàg. 76.

2. PALOL, Miquel De, *Girona i jo*. Edit. Pòrtic, Barcelona, 1972.

3. GENÍS I BECH, Salvador, *En defensa de l'ensenyament en català*, a cura de J. Ferrer i J. Pujadas. Fundació Pere Corominas, Barcelona 2000.

4. JIMÉNEZ, A., "Els inicis del catalanisme guixolenc: El Centre Català", a *El catalanisme conservador*. Quaderns del Cercle, 12. Girona 1996.

5. Aquarterada a la "Fonda de San Telm" que regia Dolors Franquesa al carrer de la Processó. Despeses que, d'altra banda, es pagaren de l'erari municipal.

A dalt, carta del Governador Civil comunicant a l'Ajuntament el títol atorgat per la Reina Regent.

A baix, moviment del port abans de construir-hi el moll, 1902 (Fot. Mauri, AHMSFG).

A l'altra pàgina, Gaceta de Madrid del 13 d'abril de 1902.

Des del 8 d'abril de 1902, Sant Feliu ostenta el títol honorífic de "ciutat".

través de l'Ajuntament- demanaven al governador militar de Girona un destacament de tropa permanent, fix, a Sant Feliu, a l'edifici de l'exconvent; convençuts que la presència de l'exèrcit n'asseguraria l'ordre establert (per ells) i que podrien dormir tranquils. Les raons que addueïen eren: la importància demogràfica de la població que havia passat dels onze mil habitants, que era capdavantera en la indústria del suro i en el comerç, com ho testimonien-

ava el moviment del port -llavors, tot just, s'estaven fent les gestions directament a Madrid per aconseguir la construcció del moll- i el tràfic del tren. A pesar que alguns regidors qualificaren de mesquina aquella demanda, l'Ajuntament en Ple va decidir de cursar-la. Finalment, però, el Ministeri de Guerra va denegar, de moment, l'esmentada petició.

I era veritat que la població havia crescut material-

ment, i que s'anava fent la ciutat. Com també era cert que el seu to cultural era força alt i que el conjunt de la comunitat ganxona d'aquella època vessava vitalitat i il·lusió pel futur. Fins i tot, burgesos i obrers compartien el mateix afany de saber i l'entusiasme pel progrés. La ciutat no solament inhalava els fums dels obradors, sinó que també respirava una mica de cultura. Per posar algun exemple: el Centre Català -regionalista i conservador- i el Centre Federal -republicà i esquerrà-, l'estiu de 1902 celebraren, conjuntament, la memòria del federal Pere Caimó i Bascós.

3. EL TÍTOL DE CIUTAT

En la parla normal de la gent sempre s'ha distingit entre els mots de lloc (o parròquia), poble, vila i ciutat, per a designar unes poblacions segons la gradació del seu nombre d'habitants, i no pas per establir-ne categories. I al llarg de la seva història, es pot dir que a Sant Feliu se li han pogut aplicar, tots i cadascun, els diferents substantius de què parlem. En algun moment ha estat lloc o parròquia, poble, vila i ciutat, d'acord amb els seus habitants. No obstant això, per la institució medieval del "carreratge", el 1354 Sant Feliu es beneficià dels mateixos drets i privilegis que els gironins i, per tant, els guixolencs foren considerats també "ciutadans". Aleshores, aquell pas es donà per intentar d'aconseguir un canvi de jurisdicció, enfront del poder abacial.

A partir del segle XVIII el poder públic començà a utilitzar el nom de "vila" i "ciutat" per a atorgar-los com a títols o concessions, de forma totalment honorífica, nom que no comportava cap mena de diferència pel que fa als drets i obligacions.

Doncs bé, el títol honorífic de "ciutat" que ostenta avui Sant Feliu de Guíxols va ser-li concedit, per Reial Decret, el dia 8 d'abril de 1902⁶. D'aquest decret, se'n donà compte a tot el Consistori -aleshores presidit per Eduard Carbonell- en el Ple municipal del 15 d'abril, sense que suscités cap mena de comentari, en cap sentit. Tampoc no sembla pas que, en general, la població acollís amb molt d'entusiasme la notícia que, de seguida, un pregó del nunci els va donar a conèixer. Entre els veïns, la nova del canvi de títol de vila per ciutat va ser acollida si fa no fa, amb la mateixa fredor del Consistori. I Llevor assegurava que per a "la major part de la gent d'aquí, la

notícia ha sigut rebuda com qui sent ploure o a tall de broma⁷". I és que, per als catalanistes del Centre, tot allò que venia de la "Villa y Corte" de Madrid, ni que fossin concessions, se sospesava amb molta desconfiança i ironia. Vegeu: "Amb tot, me sembla que amb aquest honor i tres quartos bé podrem comprar un pa de mitja lliura".

"Com no estava preparat
Lo bon patrici Pau Ménta
Va morir-se de repenta
Al dir-li que érem ciutat.
Déu l'hagi perdonat!".

Tot fa pensar, doncs, que el fet que Sant Feliu rebés el títol de ciutat va quedar simplement enregistrat; pura formalitat administrativa. A partir de llavors en les actes esteses pel Consistori i en tots els altres documents, en l'encapçalament abandonarien el nom de "villa" i, d'aleshores, començarien amb el de "ciudad": "En la ciudad de San Feliu de Guíxols, a tantos de tantos.....", en castellà, és clar. No obstant això, la nostra gent continuà utilitzant el mot "vila" per a referir-se col·loquialment a l'edifici de l'administració municipal: Casa de la Vila (Ca la Vila o Casa la Vila), o al centre de la ciutat. Els hortolans de Sant Feliu -posem per cas- en retornar dels camps de Sant Pol, tornaven a "vila"⁸.

Tanmateix, aquest episodi tan efímer -en aquelles circumstàncies passades-, vist des de la distància de cent anys, és susceptible de fer desvetllar els sentiments més amagats del patriotisme ganxó -concepte, en aquest sentit, poc sospitos-. No podem evitar de veure també la història de la nostra ciutat amb ulls generosos i festius, afectius i nostàlgics, que ajudi a suavitzar-ne l'aspror dels fets reals.

ÀNGEL JIMÉNEZ
Arxiu Municipal

6. La Gaceta de Madrid, el dia 10 d'abril publicava el Decret amb un error, pel que fa a la província (Barcelona, deia) de Sant Feliu. El 13 d'abril l'hagué de rectificar.
7. LLEVOR, núm. 40 (20.04.1902.).
8. BARDAS, E., Amb ulls oberts de noi. Records de Sant Feliu de Guíxols dels primers anys de segle., Publicacions Abadia de Montserrat, 1994.

Cent anys de la casa Viader. Factors emblemàtics d'un edifici.

La casa Viader és un edifici emblemàtic de Sant Feliu de Guíxols del qual se celebra enguany el centenari de la seva construcció (1902). Tot i ser conegut sobretot com a establiment comercial, perviu encara el record de l'ocupació anterior com a impremta, amb una destacada activitat productiva fins a la dècada dels seixanta. Al mateix temps, l'edifici també resulta interessant pel valor artístic d'algun dels seus elements. Així, creiem que tots aquests factors donen rellevància a la casa i en fan un espai urbà dipositari d'experiència col·lectiva, amb l'avantatge d'haver estat ubicat en un dels vials més importants de la població: la rambla Vidal.

• L'ATRACCIÓ DEL RÈTOL

El paisatge urbà actual té com a punts clau els llocs de l'oci i la compra. Això es deu al fet que "el procés d'urbanització (...) del territori atreu l'atenció de l'home modern cap a allò més immediat, als anuncis lluminosos i a les atraccions comercials i lúdiques"¹. Així doncs, la casa Viader ha destacat com a punt urbà de referència per ser una atracció comercial, més que per cap altra raó, la qual cosa significa que les cases de bella arquitectura que acullen comerços esdevenen centres d'interès més pel rètol lluminós i el producte que es ven que per la seva condició arquitectònica singular. Bona part de la gent identifica l'activitat comercial de la casa Viader com a llibreria i **punt de venda de diaris i revistes (1)**². Tanmateix, abans de ser un important comerç havia estat una impremta de renom. No obstant això, l'activitat de la impremta anà disminuint en favor de la botiga llibreria que, si bé havia començat situant-se a la part davantera de l'immoble, anà extenent-se cap a espais veïns. L'ampliació de la botiga es produí

a partir que Jordi Viader i Serra comencés a intervenir en el negoci, introduint -a finals dels anys cinquanta- els discos en format single³. El negoci acabà de reorientar-se definitivament arran de la mort del seu pare: Josep Maria Viader i Canals (1907-1980). Això significà la fi de l'activitat dels Viader com a impressors, ja que el fill no havia continuat l'ofici familiar. S'unificaren, llavors, els espais d'impremta i de botiga. Pel que fa a la banda que dona al carreró de Sant Pere, formada pel despatx i dos immobles més, se n'utilitzà una part per a llibreria i l'altra s'enderrocà per aixecar-hi l'actual edifici veí⁴. L'època de màxima esplendor comercial, però, s'acabà amb la pèrdua de vitalitat comercial de la Rambla. És, doncs, a causa de l'apogeu comercial de la casa Viader que aquesta és coneguda per molta gent.

• L'ANTIGA IMPREMTA DELS QUIJOTES DE SURO

El record de la casa Viader com a seu d'una impremta, però, es manté encara en un petit grup de persones. Aquesta impremta havia començat a funcionar el 1883, en un taller del carrer Major. Posteriorment es traslladà a la **nova casa Viader de la rambla Vidal (2)**. El taller es complementava amb

1. José Luís RAMÍREZ, 1998, "La invenció de territoris: <jo>, <l'altre>, <el món>, <el cosmos>", a *Transversal. Revista de cultura contemporània*, núm. 6 (Territoris), Ajuntament de Lleida.

2. Segons les dades extretes d'una enquesta realitzada en el marc d'aquest treball de recerca.

3. Entrevista a Jordi Viader, gener de 2002.

4. Entrevista a Joan Canadell, febrer de 2002, i Registre de la Propietat de Sant Feliu de Guíxols.

una botiga de llibres i diaris. Dirigia el negoci Octavi Viader (1864-1938), que havia après l'ofici d'impresor a Barcelona, on va entrar en contacte amb part de la intel·lectualitat de finals del segle XIX, com ara Domènech i Montaner. Una de les fites més importants de la impremta va ser l'edició d'*El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de la Mancha* en fulls de suro, llibre del qual se'n van arribar a fer, al llarg dels anys, tres edicions, molt apreciades pels artistes i bibliòfils⁵. Un dels fills d'Octavi, Josep Maria Viader i Canals, col·laborà amb el seu pare fins a la mort d'aquest últim⁶. La planta baixa de l'immoble es dividia en dues parts principals: botiga -a davant- i impremta, de sostre més elevat -que donava al carrer Sant Pere-. El soterrani era el lloc on es tallava el paper i es cosien els calendaris i talonaris. Aquesta distribució es va mantenir fins a la desaparició definitiva de la impremta, a mitjans dels anys vuitanta.

• LA RAMBLA DE LA DIVERSITAT

La casa es situa a la rambla Vidal, un espai cèntric, comercial i per al lleure ciutadà, i, per tant, molt freqüentat, cosa que hi afavoreix la pràctica simultània de diversos tipus de sociabilitat. És, doncs, un lloc "aglutinador de diversitat"⁷. A més, sol formar part dels itineraris de la majoria de persones, que l'utilitzen per a passejar-hi, comprar-hi i, en menor mesura, treballar-hi o viure-hi⁸. **La Rambla (3)**, juntament amb el carrer Major i la plaça del Mercat, ha format part de l'espai comercial històric de la part baixa de Sant Feliu, tant per als guixolencs com per als visitants de segona residència o d'estiu. Si bé actualment ha perdut pes econòmic a favor dels pols comercials perifèrics o d'altres ciutats, tots els grups socials que l'han utilitzat com a lloc de consum o d'oci han percebut la casa Viader com un dels elements definidors del vial.

Això també explicaria per què aquest establiment és molt més conegut que altres cases amb trets arquitectònics més exquisits -com la **casa Sala (4)** (C. Penitència, 19) o la casa Maruny (c. del Mall, 17)-, situades en carrers que no formen part de les rutes habituals del ciutadà i, per tant, allunyades d'una percepció social massiva.

• CONTEMPLAR A MÉS ALÇADA

La percepció de la casa és, però, un xic difusa: mentre la majoria de persones s'ha fixat en la façana i en els elements artesanals interiors, pocs són els que poden distingir-ne elements concrets, com per exemple l'antic rètol de la Impremta Viader, les portes amb artesanía de fusta, les motlures de la façana o **la passera i sostre interiors (5)**, també de fusta. Un dels factors que juga en contra d'una perspectiva completa del patrimoni edificat i del paisatge urbà en general, és el fet que el nostre camp de visió s'estén en un pla horitzontal, molt més que vertical⁹, ja que allò que necessitem contemplar es troba en aquesta àrea. Per això bona part dels edificis escapen de la nostra percepció quotidiana involuntària.

5. Gaziel va escriure, a La Vanguardia, l'11 de gener de 1922: "Viader, que es hijo de un humilde cartero rural i empezó su carrera con una Minerva instalada en un taller de la calle Mayor, hoy es un hombre acaudalado y posee un magnífico edificio propio, con secciones de imprenta, librería y encuadernación, erigido en plena Rambla guixolense. El negocio le ha producido sanos beneficios".

6. Per a més informació de la tasca impressora dels Viader, vegeu Joan TORRENT, 1977, "Els Viader, mestres impressors guixolencs", a *XX Assemblée Intercomarcal d'Estudiosos*, Publicacions del museu Municipal de St. Feliu de Guixols.

7. José Luís GARCÍA, 1998, "La territorialitat humana", a *Transversal*.

8. Enquesta.

9. Eduard SALVADOR, 1998, "A la conquesta de la tercera dimensió", a *Transversal*.

• PARADIGMES DEL MODERNISME GUIXOLENC

Arquitectònicament parlant i de manera objectiva -més enllà dels factors que l'han configurat com a casa emblema-, creiem que la casa Viader és destacable per constituir, entre d'altres, el paradigma del modernisme local: un estil arquitectònic utilitzat a principis del segle XX com a símbol de distinció i com a exaltació del poder d'unes famílies burgeses davant la resta de la societat¹⁰. Podem definir l'arquitectura modernista catalana, seguint a Alexandre Cirici¹¹, com aquella que reuneix les següents característiques: una estructura que transgredeix les formes clàssiques i que es basa en l'ús sincer dels materials -rajol, ferro i vidre-; una ornamentació que representa formes naturals, orgàniques i sinuoses, amb una forta càrrega d'irrealitat; i l'existència d'elements simbòlics basats en la tradició, la història i la llegenda. Al nostre parer, també caldria esmentar l'elaboració artesanal de parts dels edificis, com les baranes o la ceràmica decorativa de les façanes. En opinió de Pilar Soler, encara caldria afegir-hi el fet que diferents tipus de comerços utilitzaren el disseny modernista com a un element d'atracció¹².

L'arquitectura guixolenc d'entre 1900 i 1905 -anys de màxima febre constructiva i en ple període modernista-, reuneix algunes de les característiques d'aquest estil apuntades anteriorment. Es fa evident que no hi ha un trencament absolut respecte a la concepció estructural clàssica dels edificis -amb l'única excepció de la casa Sala-, sinó que el modernisme es manifesta bàsicament a nivell ornamental. Així, visualment no es detecta l'ús del ferro i el vidre, però sí la utilització del rajol, com a obra vista -a la **casa Soler (6)** (c. del Mall, 6) o als **Magatzems Castelló** (c. Trafalgar)-, o bé utilitzant l'estuc per a imitar-lo -a la casa Ribot (pg. del Mar, 19)-.

Pel que fa a la iconografia modernista, els edificis d'aquests anys es decoren utilitzant motius vegetals en marcs, trencaaigües, mènsules i motlures en general. Sovint aquests elements tendeixen a la irrealitat mitjançant l'exageració i la línia corba, tal i com podem veure a la casa Sala o al **café Mercurio (7)** (ctra. de Girona, 45). El trencament de la línia recta s'observa en les llindes sinuoses de portes i finestres, com és el cas dels **magatzems Valls (8)** (c. Sta. Teresa, 82-84). Un altre tipus de decoració és la simbòlica, representada per elements com l'**al·legoria del vent (9)** que trobem a les cotxeres Estrada (c. de les Eres, 8). El treball artesanal queda reflectit en les baranes d'edificis com la casa Soler o la casa Sala. Un bon exemple d'arquitectura com a reclam comercial és el del **café Mercurio**.

La casa Viader (10) compleix en gran mesura les expectatives del Modernisme local, atès que podem trobar-hi motius florals al fris inferior (10a), a les filigranes de fusta de les portes (10b), a la mènsula (10c), als trencaaigües (10d), a les garlandes superiors (10e) i a la balustrada (10f). Podem veure la línia corba als arcs ovals d'ambdues portes i als trencaaigües. En el programa ornamental **projectat l'abril de 1902 (11)**¹³ es contemplava la instal·lació del relleu d'un elm amb un escut quadrat (11a) com a element simbòlic, al lloc on ara hi ha l'enorme mènsula vegetal¹⁴, així com els baixrelleus amb busts de dona, situats damunt les finestres, que sí es van realitzar. L'artesanía és present en les motlures i en el treball de la fusta, però no en les rígides baranes dels balcons, donat que en trobem d'identiques en altres edificis, com a la **casa Ribas (12)** (c. del Garrofer, 4). Així mateix, la decoració modernista és tant una expressió del poder econòmic dels propietaris com un reclam per a la botiga. En canvi, allò que no és modernista és l'estructura de l'edifici, ja que segueix els canons clàssics de composició expressats a través de la simetria i la disposició ordenada dels elements en l'espai¹⁵.

Així doncs, la casa Viader pot ser equiparada a la casa Sala -sobretot per llurs originals mènsules gegants-, a la **casa Maruny (13)**, al **café Mercurio**, i a la casa de la vídua Sabater (c. Major, 33, actual farmàcia Rusalleda) -un comerç modernista-.

10. El Modernisme va més enllà de l'arquitectura. A Sant Feliu, per exemple, és el moviment cultural que ajuda a configurar el fons bibliogràfic de la biblioteca del casino dels Nois.

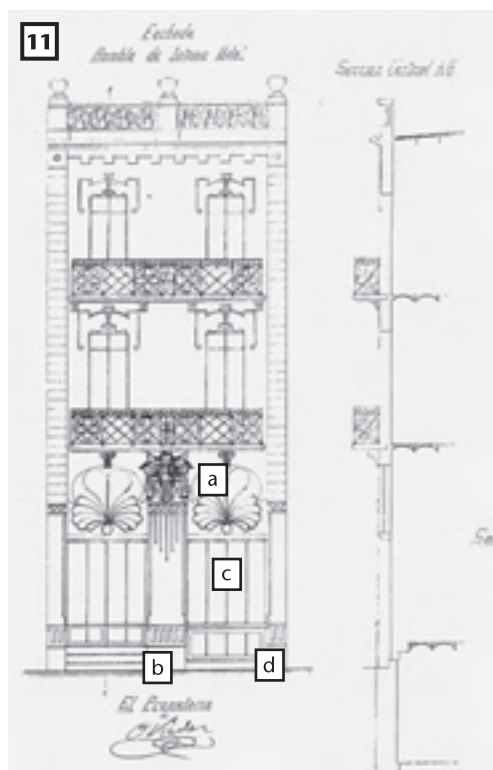
11. Alexandre CIRICI, 1975 (1955), *L'arquitectura catalana*, Teide, Barcelona.

12. Pilar SOLER, 2001, *El Modernisme*, Quaderns de la Revista de Girona, núm. 93, Diputació de Girona, Caixa de Girona.

13. AHMSFG, Secció XVIII, Expedients d'obres privades.

14. Desconexem els motius del canvi d'ornament, però tot fa pensar que, un cop acabada l'estructura de l'edifici, es tardà encara un cert temps a completar-ne la decoració (vegeu imatge 3).

15. Trobareu més informació sobre el Modernisme guixolenc a la guia de pròxima edició (abril) de Quim DIAZ i Jordi GAITX, *Passejades per Sant Feliu de Guíxols. Itineraris arquitectònics i d'evolució urbana*, Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols.

L'autor de la casa Viader, el mestre d'obres Pere Pascual i Baguer (1848-1926), fou el gran protagonista de l'arquitectura local d'aquests anys, ja que realitzà nombrosos habitatges, fàbriques, magatzems i edificis de caràcter social. És, doncs, un dels autors que ha determinat en major grau el paisatge urbà de Sant Feliu de Guíxols, tot i no haver-lo dotat d'una personalitat homogènia, atès que la seva obra no es regia per un estil propi. Segons el nostre parer, això es pot deure al fet que, molt sovint, supeditava l'estètica constructiva al criteri del client.

• LA GESTIÓ IMAGINATIVA DEL PATRIMONI

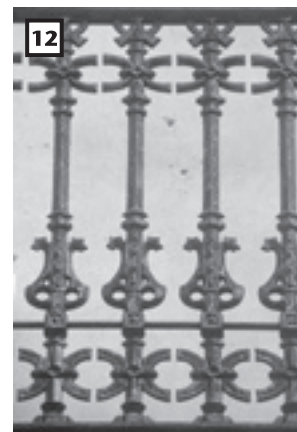
Com hem pogut veure, la casa Viader és un edifici rellevant tant des del punt de vista artístic com històric, i ha esdevingut un bé patrimonial a preservar que cal posar en relació amb el paisatge urbà de la rambla Vidal. L'immoble ha estat inclòs com a edifici d'interès dins el *Catàleg del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i Elements d'Interès Històric i Artístic de Sant Feliu de Guíxols*, aprovat l'any 2000¹⁶. La protecció prevista en el catàleg comprèn la façana en la seva integritat¹⁷, així com el sostre artesanal i la passera perimetral del vestíbul, elements tots ells que hom està obligat a mantenir intactes, sense poder-los desfigurar o depreciar.

La protecció del patrimoni urbà, però, no ha de significar entendre aquest com un bé intocable, sinó que cal adaptar-lo a les noves necessitats de la societat en què vivim, sempre amb cura i des d'una òptica respectuosa. En paraules de Narcís Soler, "avui, quan parlem de patrimoni cultural, ja no pensem només en edificis i béns mobles que cal mantenir i conservar per a satisfacció de quatre entesos. Pensem també en la inserció del patrimoni en la ciutat i en el territori, en el seu paper educatiu i social, en l'esper que ha d'ésser per a un públic intel·ligent, culte i fidel, que en gaudeixi al costat del paisatge, de

la gent, de la cuina i de totes les altres manifestacions culturals"¹⁸. En aquest sentit, creiem que la casa Viader ha estat un bon exemple de la possibilitat de combinar amb encert els diversos usos del patrimoni amb el respecte cap aquest, modernitzant i reestructurant l'establiment a la vegada que s'intentava conservar el màxim possible els trets característics de l'edifici. Amb tot, es suprimeixen els graons de la porta esquerra (11b) i l'aparador de la dreta es reconvertia en un nou accés (11c), eliminant l'enreixat que airejava el soterrani (11d). La casa Vilaret-habitatge burgès situat davant de la casa Viader i projectat també per Pere Pascual- també combina l'ús amb el respecte, ja que ha estat readaptat com a museu de la Juguina, d'iniciativa privada. Per altra banda, creiem que l'existència d'un comerç a la planta baixa de la casa Viader ha estat un factor doblement positiu per a l'immoble. Al nostre entendre, la permanència de l'activitat comercial, associada a la història i tradició de l'establiment, han evitat que aquest caigués en desús, allunyant-lo de l'especulació urbanística i possiblement impedit-ne la destrucció. En segon lloc, tot i tractar-se d'un edifici de titularitat privada, la pervivència del comerç possibilita que el ciutadà que entra a la botiga pugui contemplar el sostre de fusta i la passera del seu interior, elements que restarien inaccessibles si la casa no pogués ser vista per dins. Novament podem comparar la casa Viader amb la Vilaret, ja que l'obertura del museu també ha significat -de manera indirecta- donar a conèixer al públic visitant el valor patrimonial de l'immoble. Cal, doncs, adoptar estratègies imaginatives que permetin preservar, investigar i difondre de manera efectiva el nostre patrimoni.

MARC AULADELL AGULLÓ
QUIM DÍAZ OLIVERAS
JORDI GAITX MOLTÓ

Historiadors

¹⁶. El *Pla Especial* considera edificis d'interès "aquells immobles que, sense poder-se considerar singulars, representen una aportació a la comprensió de la història del municipi o bé contenen valors d'interès arquitectònic local". Vegeu el Text refós del *Pla Especial*, pàg. 25. Per a més informació, vegeu José FARIÑA, 2000, *La protección del patrimonio urbano. Instrumentos normativos*, Akal, Madrid.

¹⁷. Vegeu l'element 79 del *Catàleg del Pla Especial*.

¹⁸. Narcís SOLER, 2000, presentació a Francesc Riuró i Llapart. *Premi de l'Institut del Patrimoni Cultural*, Universitat de Girona.

Exposició, dibuixants: il·lustradors i ninotaires

Amb motiu de la signatura del conveni per a l'ús del Punt de Lectura del Centre Cívic Vilartagues entre el Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, l'Escola d'Adults que va propiciar l'esdeveniment, va organitzar l'exposició DIBUIXANTS: IL·LUSTRADORS I NINOTAIRES, que es va poder veure a la sala polivalent del C. C. Vilartagues del 4 al 9 de desembre de 2001.

A la dreta, col·loqui/taula rodona: Il·lustració, còmic i acudit gràfic.

A baix. Pirata. Il·lustració de Jordi Vila Delclòs.

Cal esmentar les obres dels valencians Arturo Moreno, creador del primer llargmetratge espanyol d'animació (*Garbancito de la Mancha*) i Serafín, dibuixant de *La Codorniz*; del popular Vázquez creador, entre altres, d'*Anacleto Agente Secreto*, *Las Hermanas Gilda...* i de dibuixants estrangers com Milo Manara o Gilbert Shelton. I, com no, dels nostres tertulians Enrique Ventura i Jordi Vila Delclòs., per acabar en una llarga mostra (no definitiva) de ninotaires ganxons: Josep Murlà, Ramon Motjé, Josep Francés, Carles Piqueras, Narcís Franquesa, Antoni Ferrer Vicens, Sergi Pardàs, Carles Borrego, Joan Noguera, Carles Massallé, Jordi Fabregat, Josep Asensio, Josep Forest, Jaume García, Santi Albertí, Xavier Sureda i Ernesto Bouvier.

La mostra d'originals i publicacions feia un recorregut al llarg de 150 anys pel món de la il·lustració, el còmic, els ninots i l'acudit gràfic, a partir d'obres i edicions cedides per col·leccionistes (col·leccions Jordi Rabell, Ferrer-Vicens, Ferrer-Albertí, Marco-Pérez), dibuixants locals, molts d'ells col·laboradors del setmanari Àncora, i també de les productores locals de cinema d'animació (*Toni Films*, *Experimental Ninots*, *Peti qui Peti*) que van aportar material curiós dels seus films.

De les seixanta-dues obres que la formaven cal destacar-ne la historieta que obria l'exposició, signada l'any 1855 per Michelet i publicada a *La Ilustración Española y Americana* força temps abans que els estudiosos del tema datin les primeres sèries gràfiques considerades còmic. També, originals dels grans autors de la il·lustració catalana com Apel·les Mestres, Junceda, Cornet, Freixes, Riera Rojas, Sabatés... entre els quals hi hem d'incloure els ganxons Narcís Masferrer "Narmas" i Jaume Provencal, qui malauradament per aquelles dates havia començat el procés de la malaltia que el privaria de veure l'exposició i el conduiria a la mort el dia 6 de gener de 2002; vagi des d'aquí el nostre record a una persona excel·lent i a un gran dibuixant. Sempre el trobarem a faltar. I, en aquest mateix apartat, obres de dos grans desconeguts, els dibuixants també ganxons Joaquim Albertí "Al Ruffi" i Agustí Bussot "Bus."

Totes les obres exposades anaven acompanyades d'informació sobre els seus creadors procedent de compendis com: *Grans Il·lustradors Catalans de Montserrat Castillo*, *El còmic y su uso de Jesús Cuadrado*, *Historia del cómic valenciano*, del Catàleg

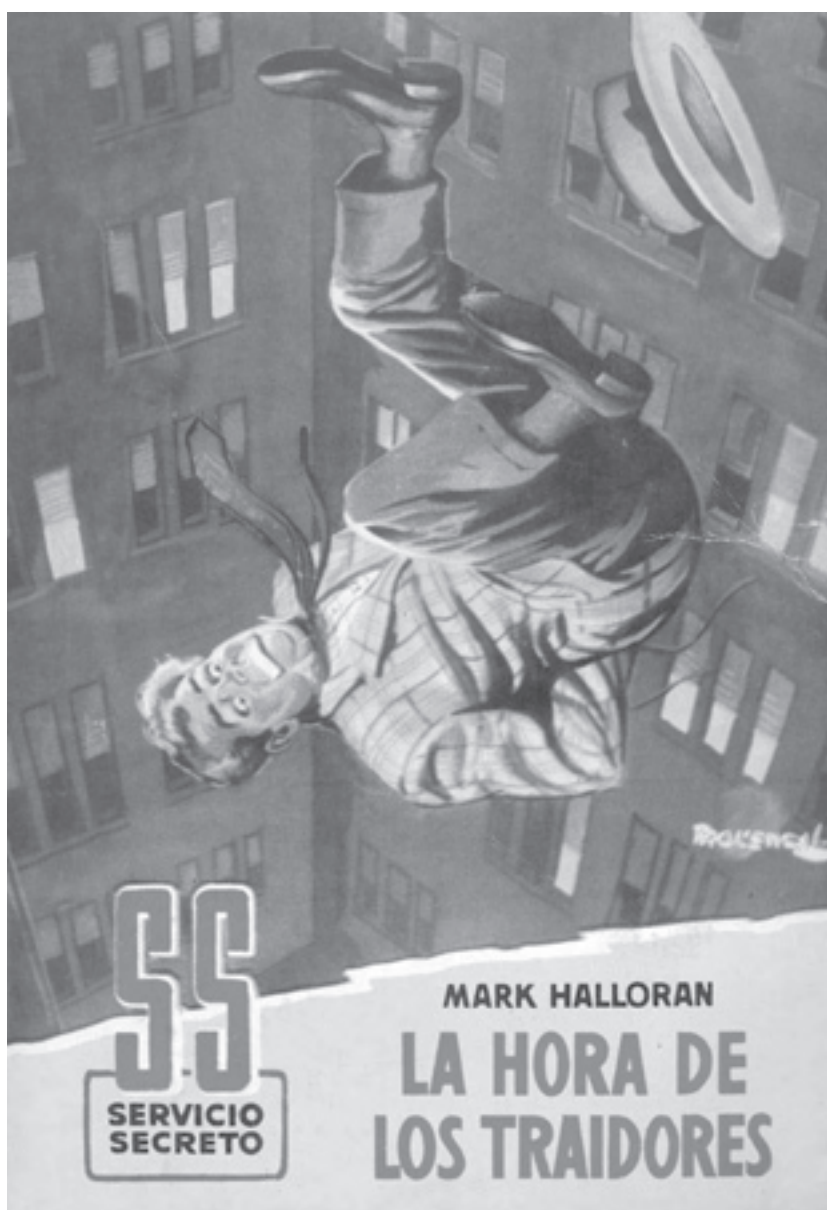
de l'Exposició de Ninotaires Guixolencs editat pel Museu de la Ciutat; o per textos facilitats pels mateixos creadors o, com en el cas de Jaume Provensal, d'un article cedit per l'amic Josep Andújar.

En l'apartat de les publicacions periòdiques, situat en dues vitrines centrals, s'hi podien veure exemplars de *La Tomasa*, *En Patufet*, *El Papitu*, *El Cucut*, *L'Esquitx*, *TBO*, *Pulgarcito*, *Yumbo*, *Mickey*, *Aventurero*, *Tim Tyler*, *Chicos*, *Flechas y Pelayos*, i d'altres posteriors. També novel·les il·lustrades de Jules Verne, Karl May, Emilio Salgari, etc, amb portades de Riera Rojas, Bocquet, Provensal, Freixas...

Durant la inauguració a càrrec de l'alcalde de la ciutat Sr. Joan Alfons Albó i de la Directora General de Formació d'Adults, Sra. Àngela Miquel, la soprano Sònia Rodríguez va interpretar l'ària de les Joies de Faust de Gounod, peça favorita de Bianca Castafiore, el Rossinyol Milanès de les Aventures de Tintin del belga Hergé, de qui, a manca d'un original, hi figurava una curiosa falsificació del Capità Haddock.

Pensem que va ser una bona mostra que difícilment es podrà repetir, tant pel llarg període que abastava com per la raresa i valor de moltes de les obres. Ens agradaria que abans que arribi l'estiu, poguéssim treure alguna publicació, ja sigui un petit catàleg de l'exposició, un fanzine o, aquest segur que sí, el proper número d'*El ló cultural*, publicació de l'escola on demanarem que intervinguin els ninotaires ganxons. Volem animar el Punt de Lectura perquè les persones puguin venir a llegir, estudiar i consultar, però també, com ja hem escrit altres vegades, per augmentar el fons de còmics, contes i novel·les il·lustrades i, per què no, d'altres suports relacionats amb la imatge.

El dia 5 de desembre es va celebrar el col·loqui/taula rodona: IL·LUSTRACIÓ, CÒMIC I ACUDIT GRÀFIC, amb una trentena d'assistents. Els protagonistes foren Enrique Ventura i Jordi Vila Delclòs. El primer és dibuixant de les revistes *El Jueves* (a sèries com *Grouñidos en el desierto*) i *Trinca* (amb historietes que tenien com a guionista el desaparegut Miguel Ángel Nieto) i a recopilacions com *Es que van como locos* o *Infusión Macroidiótica* (de la qual l'exposició comptava amb l'original de la historieta *¡Baje el pirata, que llaman!*). Actualment, Ventura és el dibuixant de l'acudit diari de *La Vanguardia* i continua amb *Grouñidos* a *El Jueves*. D'altra banda, Jordi Vila Delclòs és il·lustrador de novel·les, llibres infantils i juvenils, portadista i col·laborador de la publicació *Cavall Fort*, per a la qual està acabant l'adaptació en còmic de *La Filla del Capità d'Alexandre Pushkin*. A l'exposició poguérem veure un dels seus pirates i una il·lustració del conte *L'home ric i l'home pobre*. El col·loqui fou presentat per Judith Albertí, (col·leccionista i guionista) i moderat per Toni Ferrer (dibuixant i director de l'Escola d'Adults). Hi van intervenir Alexandre Matas (pintor i

membre d'Experimental Ninots), Manel Muñiz (col·leccionista que ha dotat el Punt de Lectura amb gran nombre de còmics), Àlex Castro i Anna Ferrer (joves dibuixants), també Judit Coma (dissenyadora), Narcís Franquesa (dibuixant i membre d'Experimental Ninots) i Toni Ferrer Gallego (pintor, col·leccionista i membre de Toni Films).

Després d'una breu introducció sobre la il·lustració gràfica, i de disculpar-se l'organització per no haver pogut aconseguir la presència d'un representant dels editors, va començar la taula rodona. Jordi

Portada de Jaume Provensal per l'editorial Bruguera. Novembre de 1954.

Cal destacar la historieta que obria l'exposició, signada l'any 1855 per Michelet i publicada a La Ilustración Española y Americana.

S'hi podien veure exemplars de La Tomasa, En Patufet, El Papitu, El Cucut, L'Esquix, TBO, Pulgarcito...

Vila va explicar que malgrat que les editorials prefereixen les reedicions d'obres amb il·lustracions de clàssics com *G. Doré* o *A. Rackham* perquè els resulta més econòmic, hi continua havent prou feina i, treballant molt se'n pot viure. Enrique Ventura explica que el mateix passa al món del còmic, però, ell en té una visió força més pessimista: "hi ha molts homenatges, però poques possibilitats per als dibuixants consagrats i gairebé nul·les per als que comencen"; també diu que ha tingut molta sort pel fet de publicar diàriament a *La Vanguardia* i setmanalment a *El Jueves*, però que molts companys s'han hagut de traslladar a altres camps com Josep Maria Beà i Carlos González, dos grans autors que s'han passat a la literatura juvenil o a dibuixar *story board* per a pel·lícules. Per tant, al nostre país, no hi ha gaire possibilitats de fer una feina que -com confessa Ventura- crea força "mono" si s'ha de deixar de fer.

Sobre el concepte d'il·lustració es creu que hi ha hagut un cert canvi d'òptica: mentre que abans les il·lustracions, els "sants", ens ajudaven a llegir el llibre, i ens donaven informació més concreta sobre la indumentària, la fauna, els escenaris... alhora que animaven el text convertint cada dibuix en una fita per al lector. Ara, en un món abocat a la imatge digitalitzada i l'excés d'informació visual i gràfica, aquesta finalitat ha esdevingut obsoleta i la il·lustració ha passat a ser la gran protagonista de manera que el text ha quedat com a suport de la mateixa i s'han canviat a poc a poc els papers.

Un altre tema tractat va ser la relació entre l'autor del llibre i l'il·lustrador. Vila Delclòs va explicar que per norma general no hi ha contacte entre ells perquè qui fa l'encàrrec sol ser l'editor. Malgrat tot, va dir que ell es va trobar en el cas d'haver d'il·lustrar una novel·la juvenil de César Mallorquí, fill del conegut José Mallorquí, creador del popular *Coyote*, qui li va demanar que les il·lustracions fossin "a l'antiga", definició ben poc concreta i de difícil interpretació: tanmateix, en parlar del Mestre Junceda, de qui Vila Delclòs és un gran admirador, el tema va quedar resolt.

Un martiri per als dibuixants professionals solen ser les dates d'entrega. Ventura va explicar que el fet de dibuixar diàriament un acudit d'actualitat, encara que hi hagi un guionista, representa un esclavatge perquè no compten ni dies festius ni vacances; l'actualitat no s'atura.

L'últim punt que es va debatre va ser el de la crisi en el còmic espanyol i la desaparició de prestigioses revistes com *Totem*, *Cairo*, *Cimoc*, *Vértigo* 1984... Les possibles raons serien la invasió de còmics de superherois, procedents dels USA i, sobretot, la gran irrupció del Manga (còmic japonès). Finalment n'hi hauria una altra, ja esmentada: el poc esperit de risc dels editors; actualment, a part de reedicions com *Capitán Trueno*, *Mortadelo y Filemón*, etc., queden ben poques publicacions periòdiques.

Després de gairebé dues hores, que per als aficionats van passar volant, ambdós autors van dibuixar i dedicar publicacions als assistents que els les varen demanar, i es donà l'acte per conclòs.

Per acabar, ens agradaria donar les gràcies a tots els participants, col·leccionistes, dibuixants i entitats com el setmanari *Àncora*, l'Associació Filatèlica i de Col·leccionisme, l'Associació fotogràfica i cinematogràfica, la Diputació de Girona, l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i la Generalitat de Catalunya, que han fet possible l'exposició i el debat, i que d'aquesta manera, donen continuïtat al Punt de Lectura.

ESCOLA D'ADULTS

**Última vinyeta de la historieta
¡Baje el pirata, que llaman!,
de Ventura & Nieto.**

Un pi i tres punts de vista

Un bon dia ens va arribar a l'escola un pi, o, més ben dit, un projecte de pi: era petit, amb tres branques i tenia l'ull trencat. Tot i això, el vàrem plantar al mig del pati. Va anar creixent per l'amplada, les branques tocaven a terra i era de l'alçada dels nens i de les nenes.

**Els nens i les nenes
juguen prop del pi.**

Des del punt de vista dels infants, l'arbre oferia mil i una oportunitats de descoberta; per exemple, es podia contemplar la verdor de les seves agulles i contrastar-les amb les marrons que ja havien caigut a terra. Calia, però, saber com tocar-lo, perquè si es feia de pressa punxava; podies aparèixer i desaparèixer darrera les frondoses branques, dintre de les quals era un excel·lent amagatall per a tirar-hi coses que mai més sortien; bé, les pales sí que sortien, perquè les educadores molt enfadades deien “-No, aquí no!” i nosaltres apreníem una norma mentre observàvem com les seves mans es ficaven dintre del pi i sortien amb les pales.

Però un bon dia va arribar el jardiner, amb tot el seu saber i, des del punt de vista professional i d'adult, va dir: “-Aquest pi s'ha d'esporgar i creixerà alt, farà ombra, la fullaraca que caigui a terra serà de bon treure i SOBRETOT evitarem que els infants es punxin-”.

El pi ha quedat amb un tronc que es farà llarg i, amb una mica de sort, si els nens i les nenes aixequen el cap, es fixaran en les branques.

No hem pogut esbrinar el punt de vista del pi en qüestió. Tot plegat ha estat una anècdota que ens ha

permès reflexionar sobre la nostra postura d'adults carregats d'experiència i saber, enfront dels infants als quals sovint tallem el seu dret de descobrir el món que de mica en mica han de fer seu.

Un dret bàsic dels infants és, sens dubte, créixer en un ambient segur, però això no vol dir excloure les experiències “dolentes”, ni les petites frustracions.

Els i elles han de provar una i mil vegades totes les coses; en el caparró dels infants sempre hi ha el repte, la meravellosa pregunta “Què passa si...?” “La curiositat és una eina d'aprenentatge, són les ganes de saber; davant de qualsevol cosa hi té la voluntat de provar. Potser pujarà dalt d'una cadira i caurà, però al segon intent ja sabrà com agafar-se i, al tercer, dominarà el pes del seu cos per a no caure. És a dir, quan diem als infants “Cauràs!” (jo tinc més coneixement que tu, per tant sé el que et convé), és realment una protecció cap als perills o un menyspreu cap a les capacitats dels propis infants?

CARMEN ARASA MATEU

*Educadora de l'Escola Bressol Municipal.
Centre 0-3 anys*

NOTÍCIES

DEL SERVEI D'EDUCACIÓ

Any Gaudí

Aquest any les institucions han decidit dedicar-lo a Antoni Gaudí (ara fa 150 que va néixer). Pensem que l'escola cal que es faci ressò del que passa a la societat, sobretot quan són coses tan positives com aquesta. Recuperar, valorar per a la memòria col·lectiva aquelles persones que han marcat una època sempre és important; encara és millor quan això ho podem fer des de l'escola. Vol dir que ajudem a crear arrels, a marcar fites, a despertar inquietuds... i això, avui dia, és tant o més important que aprendre a fer arrels quadrades, que les pot fer qualsevol calculadora, o saber la classificació dels insectes, que la podem trobar a Internet. Al CEIP L'Estació hem decidit aprofitar l'esdeveniment (sempre és més fàcil trobar material quan es commemora qualsevol fet) per a treballar aquest personatge a l'escola, i a més a més, descobrir tot el que ens queda d'aquella època modernista a la ciutat.

Comparsa del CEIP L'Estació.

Hem de reconèixer que la nostra ciutat tenia realment aquelles qualitats que l'arquitecte Ildefons Cerdà i Sunyer demanava com a paradigma de les ciutats ben fetes: era eficient, justa i bonica. D'aquella època són una gran part de les estructures urbanístiques públiques que després ens han marcat: port, escorxadors, asil, tren... i tot això és el que volem que descobreixin els nostres alumnes, això i l'encant de les vidrieres que encara es conserven en algunes cases particulars, de les motlures d'alguna portalada o dels forjats d'alguna reixa.

Per a començar l'estudi, hem aprofitat el Carnaval per a introduir d'una manera lúdica el color i les formes del trencadís d'Antoni Gaudí.

CEIP L'Estació

IES Sant Feliu de Guíxols

Els alumnes de l'IES Sant Feliu de Guíxols van voler tancar el primer trimestre amb un conjunt d'activitats molt variades: **"La fira de l'euro"** i **"Construïm junts amb**

l'euro", dues propostes que, prenent com a excusa l'entrada en vigor de la nova moneda europea, anaven encaminades a fer reflexionar els alumnes de primer i segon cicle d'ESO sobre el valor de la cooperació, la importància de sumar esforços o l'enriquiment que ens hauria de portar la diversitat. D'altra banda, els alumnes de batxillerat van poder assistir a les conferències **"Com participar en un treball de solidaritat i cooperació?"** i **"Has pensat mai a treballar per una ONG?"**, pensades també per a transmetre valors de solidaritat entre els nois i noies. I finalment hi va haver una xerrada adreçada a l'alumnat de cicles formatius que pretenia mostrar-los la situació del món laboral, a la qual ben aviat s'hauran d'enfrontar.

"FIRA DE L'EURO"

Aprofitant, com hem dit abans, l'entrada de l'Euro, els cursos de primer, segon i tercer d'ESO, el dijous dia 20 de desembre, a la tarda, van organitzar una fira on l'única moneda vàlida per poder fer les accions de compra i venda era l'euro. Van instal·lar-se un total d'onze parades, corresponents a les diferents classes, amb tota mena d'objectes que ells mateixos havien portat de casa (ninots, jocs, adhesius, gorres, còmics, roba, llibres, coques casolanes...). Cada objecte havia de dur el preu en euros i pessetes i havia d'estar etiquetat en unes fitxes, cosa que permetria de controlar les vendes. La resta de funcionament era molt clar: la caixa, amb uns quants nois i noies fent

La fira de l'Euro.

de caixers, servia per a canviar les pessetes per euros de plàstic; a partir d'aquí, només calia que fessin una ullada pel *mercat* i triessin allò que els fes més peça. Es van fer canvis de moneda per valor d'unes 20.000 pessetes, tot i que el valor total de les transaccions va ser molt superior i impossible de conèixer, ja que, a part dels diners canviats, amb els diners d'una venda també es comprava. Tot plegat ens va servir per a començar a familiaritzar-nos amb la nova moneda (la dificultat del canvi s'anava resolent a mesura que passava la tarda) i sobretot va servir perquè tothom s'adonés de la quantitat de coses innecessàries amb les quals vivim cada dia.

Treball cooperatiu a l'aula.

"CONSTRUÏM JUNTS AMB L'EURO"

L'endemà, divendres dia 21, tots els grups d'ESO van participar en una activitat artística que els permetria de comprovar que l'esforç col·lectiu sol donar bons resultats. Els alumnes havien de reproduir, amb ceres, en una làmina A4, un model petit que se'ls donava. Aquest model corresponia a una secció d'un quadre d'un pintor reconegut. Ells, però, desconeixien aquesta informació i, de fet, no sabien exactament què passaria amb allò que feien. Hi havia, per tant, un element sorpresa que actuava de motivador. Un cop els treballs individuals van ser acabats, es van anar enganxant en uns murals grans, que ja havien estat preparats (amb uns quadrícules numerades i un suport de fusta) i així van poder anar descobrint el resultat final del seu treball. En total es van realitzar vuit murals diferents (cada un d'ells acompanyat d'un text explicatiu), corresponents a vuit temes triats per relacionar els valors que no s'haurien de deixar de banda en tot aquest procés d'unificació d'Europa. Així doncs, el quadre de Gustav Klimt, **L'Esperança**, responia al tema de "L'Europa de l'esperança"; **La Dansa**, de Henri Matisse, al de "L'Europa de la solidaritat i la tolerància"; **Tarda de diumenge**, de Xavier Nogués, a "L'Europa dels ciutadans"; **Els girasols**, de Vincent Van Gogh, a "L'Europa dels pobles"; **El petit port**, de Paul Klee, a "L'Europa de la llibertat i el benestar"; **Tres músics**, de Pablo Picasso, a "L'Europa de la unió i de la pau"; **L'era**, de Diego Rivera, a "L'Europa del valor únic del treball" i **Els números**, de Jasper Johns, a "L'Europa de la democràcia". Un treball col·lectiu, un treball artístic, un treball d'allò que no es pot ensenyar, sinó que s'ha de fer viure.

"COM PARTICIPAR EN UN TREBALL DE SOLIDARITAT I COOPERACIÓ?"

El mateix divendres, els alumnes de batxillerat van assistir a aquesta conferència que es va fer al Centre Cívic de Vilartagues i que va anar a càrrec d'uns joves actuant a Chiapas, que van posar damunt la taula les seves experiències acompanyades d'imatges. Cal dir que hi ha va haver molt bona acollida entre els assistents i això es va veure, sobretot, en les enriquidores intervencions del final de l'acte.

"HAS PENSAT MAI A TREBALLAR EN UNA ONG?"

La conferenciant Leonie Visser va ser l'encarregada de fer aquesta xerrada sobre el món de les ONGs, també per als alumnes de batxillerat, a la Facultat de Turisme de l'UdG de Sant Feliu de Guíxols. La presentació del funcionament i la tasca que estan duent a terme les ONGs, i del treball cooperatiu en general, com en el cas anterior, va ser molt enriquidora i va tenir una resposta molt positiva entre els alumnes assistents.

XERRADA D'ANTICS ALUMNES DE CICLES FORMATIUS QUE S'HAN SITUAT EN EL MÓN LABORAL

A les aules del mateix institut, quatre antics alumnes del centre, Jordi Pujol -de la branca d'electricitat-, Mª Carme Alaminos -de la branca de perruqueria- i Antònia García i Montse Calzada -de la branca d'administratiu-, van exposar la seves experiències en el món laboral. Es tractava de motivar l'alumnat de cicles formatius i fer-los veure que la preparació teòrica i pràctica que desenvolupen al centre els serà útil quan hagin d'integrar-se al món del treball, malgrat que, de vegades, pugui semblar que hi ha una distància enorme entre el món acadèmic i el món laboral.

L'assistència i participació del Sr. Martí Rondós, com a representant de la Cambra de Comerç de Sant Feliu, va servir per a donar una visió sobre el capítol formatiu des del món de l'empresa.

D'aquesta manera tancàvem el trimestre a l'institut. Buscant la manera d'implicar tots els alumnes en el seu projecte de formació.

IES Sant Feliu de Guíxols

L'IES Sant Elm finança un projecte d'educació sanitària per a diferents agrupacions rurals a Burkina Faso

El passat 11 de Gener l'IES Sant Elm va rebre a Florent Koudoro per a fer l'acte d'entrega del 0,7 % del pressupost del Centre (unes 80.000 pts aprox.) que es destinarà íntegrament a favor d'una campanya de formació sanitària d'una zona rural del sud de Burkina Faso. Florent Koudoro, nascut a Benín, va ser professor durant molts anys a escoles de

Togo i Benín (actualment viu i treballa a Burkina Faso); va ser precisament en un projecte de rehabilitació d'escoles a Togo, l'estiu del 98, quan va establir contacte amb la catalana Yolanda León (actualment professora de l'IES Sant Elm). Des de llavors va néixer la voluntat d'iniciar una estreta col·laboració entre tots dos a favor dels més necessitats.

El projecte que es realitzarà aquest any és el tercer des que es va iniciar la col·laboració entre els dos professors. Forma part d'un projecte de desenvolupament rural integral d'una zona del sud de Burkina Faso, el Departament de Ouessà, integrada per diferents agrupacions rurals dels cinc pobles que, amb la ciutat d'Ouessa, integren el Departament.

Burkina Faso és el tercer país més pobre del món segons l'índex de desenvolupament mundial de l'ONU. L'alt índex de natalitat, la baixa en els preus de les matèries primeres, el deute extern, l'estancament de l'agricultura, el deteriorament ambiental, la inestabilitat climàtica i la manca d'aigua són algunes de les causes que defineixen la seva pobresa.

Els treballs iniciats ara fa tres anys es van centrar en el problema de la desnutrició com a factor desencadenant del cercle de la pobresa, provocant malalties que eren la causa de la incapacitat laboral, la baixa de productivitat, la manca d'ingressos, la falta d'educació i de sanitat, i finalment, la impossibilitat de sortir de la pobresa.

Les primeres accions van consistir en la creació de pous d'aigua i la millora de condicions de regadiu que garantissin la possibilitat de treballar el camp durant l'època de sequera.

L'any passat van continuar amb una campanya d'elaboració de forns de cocció per a l'estalvi energètic i la millora de la dieta alimentària; hi van anar tres voluntàries gironines.

El projecte d'aquest any, en el qual col·labora l'IES Sant Elm, té com a objectiu millorar les condicions sanitàries de la població del departament d'Ouessa i inclou l'enviament de medicaments, la creació d'un comitè de gestió i l'administració i formació en temes sanitaris i d'alimenta-

La professora de l'IES Sant Elm amb la presidenta d'una de les agrupacions femenines.

ció. Es tracta de formar educadors de la sanitat sobre higiene, infeccions, vacunacions, nutrició i creixement, educació per a les mares... Hi participaran dues infermeres voluntàries de l'hospital de Bellvitge de Barcelona.

IES Sant Elm

Cinquanta anys de la mort d'Arnold Schönberg

Durant els dos primers decennis del segle passat (XX) es produí una important ruptura en la cultura europea, que afectà l'evolució posterior de les arts i de la ciència. En el cas concret de la música, després del wagnerisme, els nacionalismes i l'impressionisme, l'oïda (un dels sentits més "conservadors") s'acabà acostumant a tot tipus d'associacions de sons i a tot tipus de valors rítmics i mètrics. Això portà, inevitablement, a explorar nous camins dins el món de la música, però alliberats de tota classe de relació tonal o modal. Tanmateix, en prescindir totalment d'aquelles normes, se n'havien de buscar d'altres, que estimulessin i alhora posessin fre a la imaginació. Arnold Schönberg, compositor austríac, que patí directament tots els problemes de l'Europa occidental durant la primera meitat del segle XX, fou el qui donà la solució més racional i, fins i tot, tradicional al problema, basant-se en principis contrapuntístics i combinatoris (l'anomenada tècnica dodecatònica).

Durant l'any que acabem de cloure, el 2001, s'han commemorat els 50 anys de la mort d' Arnold Schönberg, segons paraules del compositor català Benet Casablanques: **"una de les personalitats artístiques més transcendents del nostre segle"**. Celebració que, en tot cas, no crec que es pugui titllar, precisament, d'efusiva en el nostre país (per exemple, ben pocs conservatoris de tot l'estat han organitzat activitats en honor al compositor vienès). Tanmateix, i crec que aquí és on hi ha el problema més greu, a part d'una commemoració o celebració concreta, el que s'hauria d'analitzar són els programes de les principals orquestres del nostre país. I el que ens hauriem de qüestionar és per què és tan difícil de poder escoltar avui en dia la música de Schönberg en viu. Casablanques, ja fa uns catorze anys, en un article sobre Schönberg, escrivia, fent referència a la música d'aquest: **"Música que en el moment de la percepció ens demana**

l'atenció més compromesa, implicant activament l'oïent en el seguiment del seu desplegament; mode de recepció de l'obra musical cada cop més rar, en un món dominat per l'apatia consumista". En aquest mateix article Casablanques ens parla de la figura de Schoenberg, **"coneguda molt insuficientment per nosaltres, i que es produeix en aquest cas també el fet massa freqüent que hom en parla més que no n'escolta l'extraordinària obra creativa"**. I ara, catorze anys després d'haver-se escrit aquest article convindria preguntar-nos si realment hem anat endavant o enrera. Una de les qüestions a proposar-nos, per exemple, podria ser: ¿què ens estimem més, realment, les autèntiques baralles que es produïen entre el públic de les sales de concerts on el mateix Schönberg feia sonar les seves obres, o l'apatia que hi ha avui en dia per fer sonar a les sales més concorregudes música sovint qualificada de "massa complexa" per a la major part de les oïdes del públic?

NÚRIA JIMÉNEZ
Escola de Música

El Servei Municipal d'Educació, centre d'atenció permanent a l'escolarització

En la memòria del Servei Municipal d'Educació corresponent a l'any 2001 destaca l'augment espectacular del nombre de persones que s'han atès presencialment al Servei per conceptes diversos - informació d'estudis a la ciutat, del procés de matriculació, etc. Concretament, s'ha passat de les 67 consultes presencials del 2000 a 135 l'any 2001. Tot això, sense tenir en compte les consultes telefòniques, les fetes per correu electrònic -que no s'han pogut comptabilitzar- ni les matrícules dels cursos d'estiu i dels cursos de lliure elecció -més de 300- que majoritàriament s'han fet per mitjà del Servei.

El número més elevat de consultes el componen els alumnes d'incorporació tardana, atès que el Servei actua com una oficina de preinscripció permanent, de manera que la Comissió d'Escolarització està activa al llarg de tot el curs. Es recullen les dades dels alumnes nouvinguts a la ciutat o d'altres que volen canviar de centre i es distribueixen en funció de les places vacants amb el vistiplau de l'esmentada Comissió presidida per l'inspector del Departament d'Ensenyament.

Aquest és un servei que es pot considerar pioner, atès que l'ofereixen pocs municipis, tot i que en el futur és probable que esdevingui una competència municipal obligatòria. Durant l'any 2001, s'han atès 40 alumnes de diverses procedències:

Educació Infantil i Primària	25
Sant Feliu de Guíxols	5
Marroc	5
Santa Cristina d'Aro	2
Almeria	2
Romania	2
Regne Unit	1
Ucraïna	1
Colòmbia	1
Solsona	1
Montcada i Reixach	1
Castell d'Aro	1
Lloret de Mar	1
Palafregell	1
Salt	1
ESO	12
Sant Feliu de Guíxols	6
Marroc	2
Colòmbia	2
Equador	1
Castell d'Aro	1
Batxillerat i Cicles Formatius	3
Sant Feliu de Guíxols	3

Servei Municipal d'Educació

Ha mort el Sr. Peribáñez

El passat mes de gener ens va deixar el Sr. Peribáñez. Així era conegut per la majoria: alumnes, companys de l'IES Sant Elm (a la seva època, Institut Abat Sunyer), de l'Associació de Pares del Baldri Reixach, de la FEDAPA, del Claustre de l'Escola Normal de Girona o del Consistori de la Ciutat. El Sr. Peribáñez va marcar tota una època a Sant Feliu. Quan començava la democràcia, quan calia prestigiar l'ensenyament públic, volgutament abandonat durant els anys de la Dictadura, ell hi era present. Podem estar d'acord o no amb la seva manera de fer, però el que no és just és obviar el paper que va tenir en la vida educativa i esportiva de la ciutat. És per això que ens entristeix que la seva desaparició hagi passat de puntetes per la vida local. En un món canviant i líquescient no ens podem permetre el luxe d'oblidar les nostres arrels, els que han fet possible que siguem on som ara i és per això que crec que el Sr. Peribáñez es mereix un racó en l'imaginari col·lectiu dels que vivim en aquesta ciutat.

Descansi en pau.

Beatriu Cruset

Evolució del paisatge de Sant Feliu de Guíxols

Llibre de bon llegir és aquest d'en Pere Sala (Sant Feliu, 1975) que ha estat publicat recentment. La seva lectura és amena perquè explica -amb prosa clara, bella per senzilla- el que en diríem "l'aventura d'un paisatge", concretament el paisatge de Sant Feliu, i també la necessitat de la preservació de l'entorn natural i els reptes que aquesta preservació comporta actualment: un llibre "militant", en diríem.

Paisatge és un concepte de difícil definició, la qual cosa vol dir que n'hi ha moltes de possibles, pels intersticis de les quals, el concepte -el que el paisatge sigui- s'esmuny com una sinuosa anguila. Una de tantes definicions seria que el paisatge és la percepció que d'ell en té qui el contempla i el gaudeix en algun de tants vessants que ens proposa, entre els quals hi ha el coneixement i la reflexió. Un paisatge seria, en part, la percepció que cada contemplador en té.

El que en Sala ens ofereix és precisament "una" percepció d'un paisatge -el "nostre"- en el qual ens reconeixem. En fer-ho, no ens dona la "visió" que en diríem plàstica com ho fa la pintura, el dibuix i la fotografia, o emotiva com sol ser una descripció literària, lírica o no, ni tampoc un discurs sobriament científic, sinó que fonamenta el seu treball en la dimensió "temps", en el canvi, en l'evolució. L'obra no és com una foto fixa sinó una imatge seqüencial del nostre entorn terrestre, en la qual

l'autor busca, troba i explica el que el paisatge és en la seva pròpia vicissitud, la "intrahistòria" del que tenim davant els ulls. I ens ho explica de manera tan galana, que suscita admiració i respecte envers la realitat explicada.

A la primera part del llibre se'ns descriu el biòtop que de fet és l'Ardenya -l'extens, sever i solitari relleu, intensament forestal, que constitueix el Ponent del nostre terme municipal- i el seu vessant fins a tocar el fet urbà de Sant Feliu. En aquest espai interfase bosc-ciutat, és on resideix (i hi resisteix) la major part de l'escassa -i per això, preciosa- activitat agrícola que ens queda: el pla de Bujonis, la riera de les Comes, Sant Amanç, ... És refrescant retrobar-se amb els noms de les plantes, dels escassos mamífers, dels ocells, insectes, amfibis, que tenen llurs hàbitats en el petit univers que és el massís. Com també ho és tornar a veure escrita la toponímia, els noms dels accidents geogràfics i els dels masos rònecs de les aspres solituds ardenyenes, noms que si un dia es perdessin, seria tot el massís el que perdria identitat. A la nostra llengua se li moren massa paraules per no apreciar el fet que se'n salvin com ho fa aquest llibre i també ho han fet treballs anteriors d'en Lluís Esteva, en Lluís Pallí i, més recentment, d'en Jaume Bosch, entre altres. En aquest aspecte la feina de tots ells és de mèrit.

A la segona part de l'obra, l'autor "entra" en el paisatge des del factor temps, en la dimensió històrica del nostre entorn natural del qual el ser humà, d'ençà dels inicis del poblament, n'ha estat i segueix essent-ne fautor, de tal manera que el paisatge és expressió de la dialèctica natura-ser humà. L'activitat humana ha actuat sobre el territori des dels "colonitzadors" prehistòrics -i, per tant, ha "construït" paisatge i segueix "construint-ne"- principalment en l'endegament d'espais agrícoles i en la creació de poblats, pobles i ciutats: la "urbanificació". (Quedin també citats com a elements de paisatge les vies de comunicació, d'una incidència brutal, "deconstructora", d'uns anys ençà). Al marge d'espectacularitats de certes "vistes" o panorames, tot paisatge té la seva bellesa, la seva "sinceritat" i serenitat: és la intervenció humana abusiva que pot destruir l'equilibri en què tot paisatge reposa.

Els conreus, els masos i la gent que hi vivia o que encara hi viu, les senzilles estructures -rescloses, canalitzacions, pous, molins de vent, parets de pedra seca, en una "ètica dels aprofitaments"- necessàries per a una agricultura sempre modesta, són descrits amb el valor afegit de l'aproximació càlida dels noms, i de vegades les imatges, d'homes i dones que les idearen, construïren i usaren. De fet, en Sala ens explica el que tenim a prop, ens acosta al que ens és pròxim, i, no obstant això, en som una mica ignorants, com si ens fos distant o aliè.

Les il·lustracions fotogràfiques, moltes d'elles del propi autor, ens ajuden més a recapacitar sobre els factors de qualitat de viure que perdriem si una colonització esverada s'emparés de paratges tan plausibles. Per altra banda, les taules estadístiques, prou nombroses, són de fàcil lectura i aclaridores de les seqüències; pel que fa a la cartografia, els mapes de síntesi i d'evolució de les superfícies de conreu, així com els de l'evolució i expansió de

la massa arbrada entre els anys 1956 i 1993, en què es focalitza l'estudi, donen una versió dinàmica, per tant històrica, de la cartografia. En aquest aspecte, el valor didàctic del llibre és també molt notable i, per tant, caldria portar-lo a les escoles i instituts de la ciutat per a ser usat -aprenent a llegir cartografies i estadístiques- en treballs sobre el medi i la societat, amb la qual cosa el llibre obtindria la seva millor plenitud.

Podria dir-se que l'obra és el resultat d'un exercici com de "lectura" de les diverses "escriptures" que el temps i l'acció de l'home han sobreposat (inscrit) en el territori-entorn i significa la reivindicació del paisatge com a factor de la identitat col·lectiva i de l'equilibri emocional de les persones, de la sensibilitat i el respecte necessari envers les coses -diríem, del "bon govern"- que la societat ha d'exercir sobre allò que té un valor de comú i que, respectant-la, depassa la simple propietat. El territori és fort i dur però el paisatge és fràgil i vulnerable, i els mitjans tècnics d'agressió i certes mecàniques econòmico-financeres són d'una potència exterminadora, que fa que es produeixin agressions que queden en cicatrius allà on en el passat foren intervencions lentes, sobreposicions, empellaments. El paisatge, doncs, entès com una de les heretats ideals del ser humà -un dels drets dels homes i les dones- en la defensa del qual cal esmerçar esforços.

L'última part del treball d'en Pere Sala té per títol "Els reptes: la gestió i l'ordenació del paisatge". Al llarg de les descripcions de l'àmbit físic que estudia i de la seva peripècia, l'autor ha iniciat el lector a fer una reflexió sobre el pervenir d'allò que tant ens afecta i és indefens de per si. Així és com es fa explícita la reivindicació dels valors i els drets del paisatge, del territori, a fi de comptes, del ciutadà, i es reclama major protecció per al medi plantejant la necessitat de mesures que vagin "més enllà del planejament". En aquest aspecte el llibre es clou amb uns "Apunts per a un futur paisatge de Sant Feliu de Guíxols", on, a més de les responsabilitats administratives, reclama una participació ciutadana "militant" a partir de la sensibilització que, per tenir alguna eficàcia, ha de ser present a les escoles. Hi ha prou per salvar com perquè valgui la pena posar-s'hi.

Un llibre important és aquest d'en Pere Sala; d'altra banda, cal dir que els exhaustius agraïments que hi expressa l'autor en fan una obra gairebé coral. La inicia el pròleg igualment important d'en Fèlix Martí, també d'arrel guixolenc, director del Centre UNESCO de Catalunya. En els frontispicis de diversos apartats hi figuren reflexions, entre altres, d'Enric Bosch i Viola, de Gaziell, de Lluís Esteva, de Josep Pla, de la malaguanyada arquitecte Rosa Barba, que treballà a Sant Feliu, de la geògrafa francesa Yvette Barbaza, autora d'aquell llibre de referència que és *El Paisatge Humà de la Costa Brava*, que tan preocupat afecte mostrarà per la nostra ciutat i per aquest litoral globalment. Segur que li agradaria saber que aquest llibre d'en Pere Sala ha estat escrit i publicat. Possiblement evocaria en ella una nostàlgica alegria.

JOSEP VICENTE
Escriptor

Ressenya de...

Petita crònica d'un professor a secundària

Toni Sala

Edicions 62, 2001

Sense haver llegit els llibres anteriors d'en Toni Sala, podria pensar-se que aquesta Petita crònica... peca d'oportunista i que l'innegable talent literari del seu autor ha estat un xic malaguanyat. Si es tracta d'un lector ràpid i a més professor també, la cosa pot empitjorar.

No crec, però, que sigui aquesta la millor manera d'aproximar-se a l'obra. Si es llegeix bé el títol, es veu que l'adjectiu "petita" i la preposició "a" defineixen dues de les principals dualitats del llibre: la falta de pretensions i un cert distanciament -no és el mateix ser un professor "de" que un professor "a"-.

L'autor no pretén fer ni assaig ni novel·la. Fa un relat, plenament subjectiu, de la quotidianitat d'un institut petit i no massa conflictiu al llarg d'un curs. D'acord amb l'esmentada subjectivitat, la "crònica" ens presenta un jo individualitzat i un entorn humà sotmès a un procés d'abstracció -a vegades, excessiu-.

La prosa d'en Toni Sala és una eina esmolada i precisa que parla de la difícil i enriquidora, malgrat tot, confrontació entre el jo i els altres en un àmbit on aquest procés esdevé primordial. El professor de literatura "a" secundària, i més encara a l'actual secundària, és un ser aïllat per definició. L'estil d'en Toni Sala, conceptual, distanciat i transparent si cal, reflecteix bé aquest estat d'isolament, trencat molt de tant en tant per la rara presència d'un alumne interessat en la literatura o el teatre...

En altres moments de la "crònica" - alguns dels millors, per cert -, l'autor, amb ressò carnerià, escriu sobre la servitud de viure inexcusablement el pas del temps a través del tracte amb l'adolescència i la joventut curs rera curs. Escriu sobre aquella mica de tristesa i aquella mica "d'obscuritat" que hi ha de vegades en el retrobament amb antics alumnes, en aquest sentir-se una mica despallat davant els estralls del temps i de les humanes claudicacions.

És doncs, per mi, aquest tarannà intimista, i lúcidament malenconiós, un dels aspectes més interessants del present llibre. Sens dubte, però, cal llegir els altres llibres d'aquest jove autor per a fer-se'n una idea completa més enllà de possibles tòpics i oportunismes.

M. MESTRE

L'estat deplorable de l'ensenyament públic és un tema recurrent als mitjans de comunicació. Se'n parla molt i se'n està fent també una progressiva frivoltzació. Les sèries televisives situades a escoles de secundària, amb un personal francament penós, estan aconseguint elevats nivells d'audiència. Tenim el dubtós honor d'anar gairebé de bracet amb els grans hospitals i les comissaries de policia... En aquest sentit, doncs, el present llibre, oportú sens dubte, no aporta gaire cosa nova a un tema de complexitat aclaparadora.

NOTÍCIES

DE LA BIBLIOTECA

Revistes i diaris per al 2002

La Biblioteca ha renovat algunes de les publicacions que rebrà durant l'any 2002: com a novetat, hi ha la revista d'actualitat política *Monde diplomatique* (edició en castellà), i la revista d'informació gai *Zero*. Pel que fa a canvis, la publicació *Cachorros y mascotas* ha estat substituïda per *Perros y compañía*; pel que fa a música, *Popu-lar 1* s'ha canviat per *Rock de lux*, i en informàtica i internet, s'ha canviat *Web* per *I world*. Es mantenen la majoria de les publicacions que ja són habituals. En total, 4 diaris i 75 revistes. Recordem que els números endarrerits de totes les revistes es guarden durant un o dos anys a la Biblioteca i els lectors se les poden endur a casa en préstec. A continuació trobareu el llistat de les revistes i diaris que rep la Biblioteca, ordenats alfabèticament.

Diaris

• Comarcals

El Punt

• Nacionals

Avui

La Vanguardia

• Esportius

Sport

Revistes

Aecork news - Suro

L'Amic de paper - Biblioteques escolars

Àncora - Informació local

L'Arjau - Informació local

L'Avenç - Història (Catalunya)

L'Avi - Informació local

BOP (Butlletí Oficial de la Província de Girona) - Butlletí oficial

Bricolage & decoració - Decoració

El Carrilet - Informació local

Casa jardín - Decoració

Catalunya rural i agrària - Agricultura

Cavall Fort - Infantil

Comer y beber - Cuina

Correo bibliotecario - Biblioteques

Cosmopolitan - Informació general

Cuadernos de pedagogía - Educació

Cuerpomente - Salut i naturisme

Descubrir Catalunya - Viatges

Desnivel - Esports (Alpinisme)

Dirigido por - Cinema

DOGC (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya) - Butlletí oficial. Subscripció a través d'Internet

Editur - Turisme (professionals del sector)

Educación y biblioteca - Biblioteques

Elle - Informació general i moda

Enderrock - Música

Euro modelismo - Modelisme

Faristol - Literatura infantil

Fotogramas & video - Cinema

Geo - Geografia i viatges

Guix - Educació

Historia 16 - Història

Hobby consolas - Videojocs

I love english - Anglès (Aprentatge per a infants)

I world - Informàtica

Integral - Salut i naturisme

Interviú - Informació general

Inversión y papital - Economia

El Jueves - Còmics

Labores del hogar - Labors

Lecturas - Premsa del cor

Man - Informació general

Más allá - Fenòmens estranys

Mi jardín - Jardineria

Micromanía - Videojocs

El mueble - Decoració

Mundo científico - Ciència

Muy interesante - Ciència

National geographic magazine (Ed. Española) - Geografia

Natura - Natura, protecció de fauna i flora

Navegar - Esports (Navegació)

Okapi - Infantil

Patrones - Tall i confecció

Pc world - Informàtica

Pelo new look - Perruqueria

Perros y compañía - Gossos

La Proa - Informació local

Qué leer - Literatura

Reporter doc - Infantil

Revista de Girona - Informació general (i local)

Revista musical catalana - Música (Clàssica)

Rock de lux - Música (Rock, techno,...)

Sardana - Informació local

Ser padres hoy - Ser pares

Sólo bici - esports (Ciclisme)

Sólo moto treinta - Esports (Motociclisme)

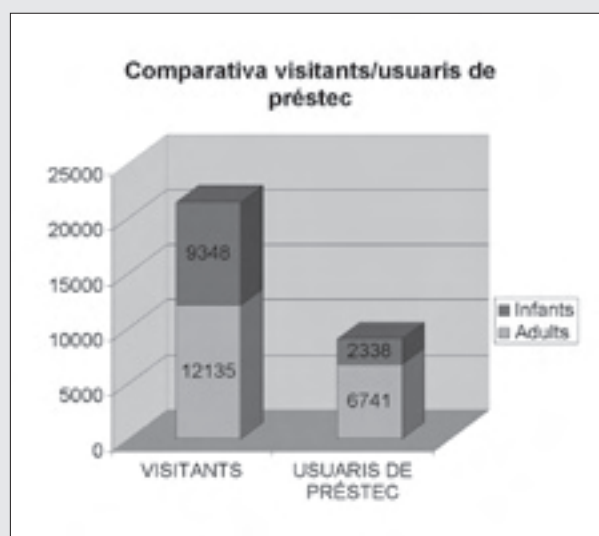
Speak up - Anglès (Aprentatge per a adults)
Sport life - Esports
Super foto pràctica - Fotografia
El Temps - Informació general
The Time - Informació general (en anglès)
Tiro liro - Infantil
Top auto - Automòbils
Viajar - Viatges
El Víbora - Còmics
Zero - Informació general i gai

Comparativa 1997-2002: cinc anys de gestió municipal

Us presentem a continuació un resum de l'activitat que ha dut a terme la Biblioteca Municipal en el període 1997-2002. Destaquem, d'una banda, que hi ha hagut un creixement progressiu de l'ús de la Biblioteca, augmentat en bona part - tot i que no exclusivament - per la introducció del fons audiovisual - vídeos i DVDs de cinema i de documentals -; de l'altra, la situació específica del públic infantil i adolescent,

que està en un moment d'estancament i fins i tot davallada en l'ús dels serveis; i en darrer lloc, però no menys important, l'escassa fidelització de clients d'un any per l'altre, que és una assignatura pendent. Pel que fa al nombre de visitants, en aquests anys s'ha passat d'11.193 el 1997 a 21.483 el 2002 - 12.135 adults i 9.348 infants -; mentre que els adults continuen en creixement, l'afluència de nens i adolescents s'ha estancat - no hi ha en l'actual local un espai suficient ni adient per a ells, ni un fons prou renovat -; d'altra banda, el global d'usuaris que usen el Servei de Préstec també ha augmentat considerablement - de 2.684 persones l'any 1997 a 9.079 el 2001, de les quals 6.741 són adultes i tan sols 2.338 són infants -. Com a conseqüència lògica, el nombre de documents prestats també ha crescut - el 1997, 5.402 documents; el 2001, 17.816 documents, dels quals 1/3 part són audiovisuals -. Tot plegat es pot observar a les gràfiques 1, 2 i 3, que indiquen el creixement de 1997 al

2001 pel que fa a usuaris visitants, de préstec i a documents prestats. Referent a això, però, hi ha hagut una davallada dels usuaris infantils que usen el Servei de Préstec - són menys els que l'utilitzen, i s'enduen menys materials -: només 1/3 dels infants que acudeixen són també usuaris de préstec, mentre que més del 50% de visitants adults fan ús d'aquest servei - vegeu la gràfica 4 -. Aquesta dada contrasta amb l'afluència de públic infantil, que continua essent molt alta, i ens porta a pensar que, a més del problema d'espai i fons, bona part de l'ús que es fa del centre és per a resoldre les necessitats escolars de nens i joves. Això entronca amb la necessitat que es consolidin les Biblioteques Escolars

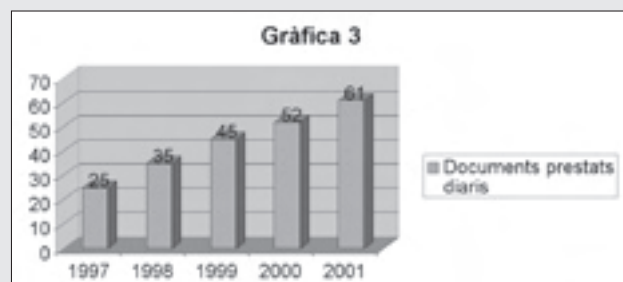
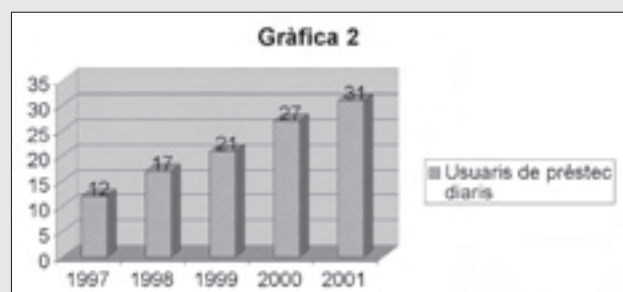
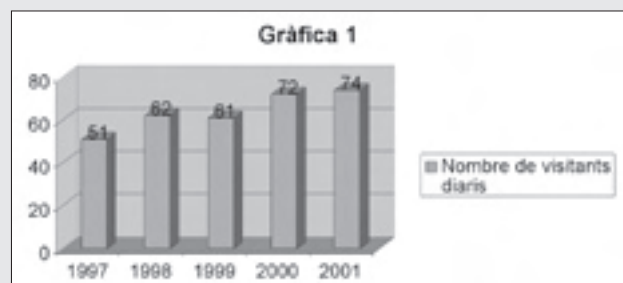
de la ciutat com a punt bàsic per a cobrir les necessitats dels seus escolars.

Pel que fa a la fidelització de clients, usem aquesta dada a partir de les persones que utilitzen almenys un cop l'any el Servei de Préstec, en relació a la població total de la ciutat: aquesta dada es recull de manera fiable només des de l'any 2000, i hi ha hagut una davallada de l'1% - un 6,25% del 2000 enfront del 5,26% del 2001 -. Comparant amb la resta de dades, indica que, si bé els usuaris del 2001 han utilitzat molt més el Servei de Préstec, hi ha molts usuaris del 2000 que no han retornat el 2001, és a dir, que no hi ha una gran fidelització.

Malgrat tot, estem en un moment de canvi i de noves expectatives: amb el nou equipament que s'està acabant de construir de la Biblioteca i Arxiu Municipals pretenem resoldre alguns d'aquests punts. Però sempre pot haver-hi el perill de morir d'èxit: per l'experiència prèvia d'equipaments d'altres poblacions que han obert les seves portes darrerament, l'increment d'ús pot arribar a ser molt gran - el cas més recent, la Biblioteca de Palafrugell, amb una població semblant a la de Sant Feliu, i on es va passar d'una mitjana de 70 usuaris diaris a 700 -. Aquests espais culturals no poden mai néixer petits, ja que acaben provocant l'efecte contrari del que es pretén: cobrir les necessitats culturals, formatives, lúdiques i d'investigació de la població. Esperem que no sigui així. Tant de bo.

David Hernández Gasch
Bibliotecari

Per a consultar altres dades de la Biblioteca Municipal des del 1997 al 2001, podeu dirigir-vos a la pròpia Biblioteca -c/ St. Llorenç, 13, 1r- o bé al correu electrònic -biblioteca@guixols.net-.

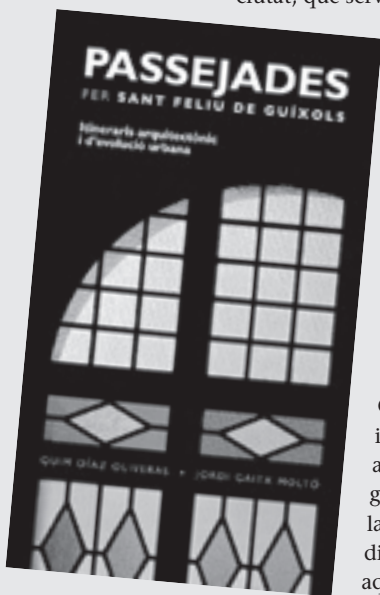

Darreres donacions

D'entre els darrers donatius rebuts a la Biblioteca, voldríem esmentar especialment el de Domènec Biosca i Gómez: nascut el 23 de desembre de 1920, que residia a la ciutat de Sant Feliu de Guíxols des de 1977. Va morir el passat 20 d'agost de 2001, i va voler que la seva biblioteca particular fos donada a la Biblioteca Municipal. D'entre el seu fons de llibres es poden destacar les obres d'història i cultura de Catalunya: des d'enciclopèdies a monografies; és un fons bibliogràfic d'interès per a un centre públic com el nostre. Molt sincerament, volem agrair-li aquest gest altruista, a ell, a la seva vídua Amàlia Vidal Sanchís i a la resta de la seva família. Així mateix, agraïm la resta de donatius que voluntàriament i anònimament ens fan arribar els residents de Sant Feliu a la Biblioteca.

Una nova guia: Passejades per Sant Feliu de Guíxols

La guia **Passejades per Sant Feliu de Guíxols. Itineraris arquitectònic i d'evolució urbana** pretén acostar a tothom una part del patrimoni de Sant Feliu de Guíxols, utilitzant com a eina dos recorreguts per diferents punts d'interès de la ciutat, que serveixen per a explicar l'evolució arquitectònica i urbana que ha experimentat la nostra ciutat al llarg del temps i l'espai. Quim Díaz i Jordi Gaitx, autors de la guia, posen a la vostra disposició aquests recorreguts perquè pugueu fer-los tal com us els proposen o adaptar-los segons quin sigui el vostre objectiu: en certa manera, volen que la guia sigui el més interactiva possible.

NOVETATS EDITORIALS

DE LA BIBLIOTECA

(El codi que hi ha després del títol del llibre indica la localització de l'obra a la Biblioteca)

Novel·la

- Almudena GRANDES. *Los Aires difíciles* (N Gra)
Un home i una dona es coneixen quan intenten refer les seves vides.
Joseph KESSEL. *Los Jinetes* (N Kes)
Obra èpica sobre la vida de dos genets a l'Afganistan dels anys 50.
David LEAVITT. *Martin Bauman* (N Lea)
A principis dels 80, un jove escriptor intenta fer-se un lloc en la literatura.
Philip ROTH. *La Marca de l'home* (N Rot)
Un decà d'una universitat és acusat de racista i pateix una caça de bruixes.
Toni SALA. *Petita crònica d'un professor a secundària* (N Sal)
Veure Ressenya en aquest número de *L'Arjau*.
W.G. SEBALD. *Vértigo* (N Seb)
Quatre històries sobre com entreveure el passat des del present.
Susanna TAMARO. *Respon-me* (N Tam)
Una dona a la recerca de respostes entorn la mort i la vida.
Àngela VALLVEY. *Los Estados carenciales* (N Val)
Una reflexió sobre la felicitat. Premi Nadal 2002.

Novel·la biogràfica

- Ramon FONTSERÉ. *Tres peus al gat* (Nb Fon)
Diari d'aquest actor durant la creació de l'obra Daaalí, d'Els Joglars

Novel·la fantàstica

- Paul MCAULEY. *El Beso de Milena* (Nf McA)
Un pirata genètic cau en una obsessió molt perillosa. Premi Arthur C. Clarke.
EL VAMPIRO (Nf Vam)
Relats de Poe, Hoffmann, Baudelaire, Stoker, Polidori,... sobre els vampirs.

Novel·la històrica

- Matthew KNEALE. *Viajeros ingleses* (Nh Kne)
Una expedició a Tasmània al segle XIX.
Terenci MOIX. *El Arpista ciego* (Nh Moi)
La vida d'un jove arpista cec a Egipte durant el regnat de Tutankamon.

Novel·la d'humor

- Juan José MILLAS. *Números pares, impares e idiotas* (Nhu Mil)
Relats irònics sobre el món dels nombres.

Novel·la negra

- Alejandro GÁNDARA. *Últimas noticias de nuestro mundo* (Nn Gan)
Uns espies intentaran resoldre la mort d'un company.
Premi Herralde de Novel·la.
José Carlos SOMOZA. *Clara y la penumbra* (Nn Som)
Una sèrie d'assassinats entorn a la seducció de l'art.
Premi Fernando Lara 2001.

Novel·la rosa

- James PATTERSON. *El diario de Suzanne* (Nr Pat)
Una editora se submergeix en la lectura d'un diari d'una desconeguda.

Novel·la de viatges

- Jason ELLIOT. *Una luz inesperada* (Nv Ell)
Recreació literària dels viatges de l'autor per Afganistan.

Biografies

- Albert SPEER. *Memorias* (B Spe)
Crònica del Tercer Reich escrita per l'arquitecte i ministre d'armament de Hitler.
Javier TUSELL. *Alfonso XIII: el rey polémico* (B Alf)
Biografia que aporta una extensa documentació inèdita.

Assaig

- Harold BLOOM. *Shakespeare: la invención de lo humano* (820 Sha)
Repàs exhaustiu de la literatura i els personatges de Shakespeare.
Eudald CARBONELL. *Encara no som humans* (572 Car)
Propostes per arribar a la plena humanització de l'espècie.
Noam CHOMSKY. *11-09-2001* (321 Cho)
Reflexió sobre els atemptats de l'11 de setembre
Didier ERIBON. *Reflexiones sobre la cuestión gay* (30-054 Eri)
Repàs històric sobre la homosexualitat i l'estat actual de la cultura gai.
José Antonio MARINA. *Dictamen contra Dios* (21 Mar)
Una dissecció de les religions.
Jesús MESTRE. *La Fi de la cristiandat* (27 Mes)
Història de la reforma protestant a la reforma catòlica durant el segle XVI.
Isidre MOLAS. *Les Arrels teòriques de les esquerres catalanes* (323 Mol)
Les relacions històriques entre l'esquerra catalana i l'espanyola.
Tzevan TODOROV. *Memoria del mal, tentación del bien* (9 MON XX)
Un balanç sobre el què ha aportat a la humanitat el segle XX.

Llibres de Sant Feliu

- Fèlix Domènech. *Treball y desdixas que an succeït en lo present...* (9 SFG XVII)
Crònica sobre la Catalunya de finals del segle XVII, amb referències a Sant Feliu.
Pere SALA. *L'Evolució del paisatge de Sant Feliu de Guíxols* (CL 91 SFG XX)
Veure Ressenya en aquest número de *L'Arjau*.

DIRECTORI

SERVEI D'EDUCACIÓ

C/ PENITÈNCIA, 10 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 08 10 FAX. 972 82 11 94
E-MAIL: educacio@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 10 A 13 h.
(També a hores convingudes)

SERVEI D'ARXIU

C/ ABADIA, S/N (Monestir) 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 15 75 FAX. 972 82 15 74
E-MAIL: arxiu@guixols.net
NOUS HORARIS: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 9 A 14 h.,
DIMARTS I DIJOUS, DE 17 A 19 h.
(Dissabtes, a convenir amb el responsable de l'Arxiu)

BIBLIOTECA MUNICIPAL

C/ SANT LLORENÇ, 13, 1r. 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 32 40 57 FAX. 972 82 11 94
E-MAIL: biblioteca@guixols.net
HORARIS: MATINS, DIMARTS, DIJOUS I DISSABTE, D'11 A 13,30 h.,
TARDES, DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 17 A 20,30 h.

MUSEU D'HISTÒRIA

C/ ABADIA, S/N (Monestir) 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 15 75 FAX. 972 82 15 74
E-MAIL: museuhistoria@guixols.net
HORARIS D'HIVERN: FEINERS, D'11 A 14 h. I DE 17 A 20 h.,
DIUMENGES I FESTIUS, D'11 A 14 h.

L'ARTAU

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

MARÇ 2002

Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols

Diputació de Girona